

# ACCIO

DEL CENTRE AUTONOMISTA  
DE DEPENDENTS DEL COMERÇ  
I DE LA INDÚSTRIA



Barcelona, desembre de 1995





# ACCIÓ

**DEL CENTRE AUTONOMISTA  
DE DEPENDENTS DEL COMERÇ  
I DE LA INDÚSTRIA**

*C/ Sant Antoni M. Claret, 357  
Tel. 408 26 63  
08027 Barcelona*

## **SUMARI DE COL.LABORADORS:**

Josep M. Ainaud Lasarte  
Heribert Barrera i Costa  
Andreu Blasco i Yus  
Francesc Cabana i Vancells  
Joan Carreras  
Lluís Duran  
Jordi Fayos y López  
Francesc Ferrer i Gironès  
Joaquim Ferrer i Roca  
Salvador Jordà i Alàrio  
Roser Latorre i Gaia  
Carles Llorens  
Josep Oliver i Avellí  
Pau Revull i Roca  
Ignasi Riera  
Estanislau Torres  
Lluís Urpinell i Joan  
Marc Aureli Vila  
Enric Villamor i Salazar

## **EDITORIAL**

Un any més ens plau oferir als nostres socis i simpatitzants un nou número de la nostra revista "ACCIÓ", segurs que els nostres col.laboradors amb les seves aportacions us l'han de fer interessant.

Durant l'any de 1995, i continuant el nostre pelegrinatge pels camins de la justícia de l'Estat, hem vist com el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya ens negava de nou el dret a la possessió de la nostra legítima seu de la Rambla de Santa Mònica. La barroera sentència no feu altra cosa que transcriure les negatives dels tribunals precedents. Novament, doncs, la nostra justa reclamació ha restat rebutjada com ho va ser fa més de 15 anys quan iniciàrem la reivindicació pels camins de la justícia, vist que els polítics, en la seva característica temença, por, prudència o covardia, declinaren el seu ajut i solució.

En aquests moments, doncs, no sabem fins on caldrà arribar en la nostra demanda. Una vegada rebuda la resolució del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, el nostre advocat, Sr. Jaume Ciurana, va presentar un nou recurs davant del Tribunal Constitucional, el qual, al cap de 8 mesos, encara no ha decidit si l'admet a tràmit. Aquesta és la darrera instància a la que podem acudir dins l'entramat de la justícia espanyola. Després, si la seva decisió també resulta desfavorable, ja únicament ens resta acudir al Tribunal Europeu. Si arriba a produir-se aquesta situació, caldrà decidir.

D'altra banda, i tractant de trobar una sortida paral.lela, en la darrera reunió amb el Consell Assessor, s'acordà, com ja esteu informats, iniciar els tràmits per a la creació d'una Fundació CADCI, que recollint l'esperit fundacional del CENTRE, esperit que no ha perdut pas vigència malgrat els anys transcorreguts, pugui si més no, omplir algun dels buits que en-cara pateix la nostra ciutadania i donar testimoni d'una voluntat que no es doblega.

D'altra banda, segons una comunicació rebuda de l'Ajuntament de Barcelona, aquest ha acordat donar el nom de Josep Puig i Esteve amb la llegenda de "Fundador i President del CADCI" a una plaça de Barcelona a la barriada de Pedralbes. No és exactament el que els fou demanat, ja que el nostre interès era la restitució del nom de CADCI al mateix carrer que fins l'any 1943 el duia. Sembla, però, que no es podrà aconseguir cap altre cosa que el que diu l'acord municipal. Malgrat tot ens congratulem. Puig i Esteve ja havia tingut un carrer dedicat ahans de la maltempsada, i la seva trajectòria dins la nostra Entitat i la seva actuació reivindicativa dels drets nacionals de Catalunya el fan dignament mereixedor.

La Junta Directiva, amb motiu de la diada de l'11 de setembre, acudí un any més, juntament amb un bon grup de socis que ens volgueren acompanyar, a fer l'ofrena floral al peu del monument a Rafel de Casanova.

Ja només ens queda estimar el suport que ens han donat tots aquells que coneixent la nostra Entitat, de prop o de lluny, han comprès el nostre esforç en la lluita de la raó contra les conveniències i la manca de consciència nacional de més de quatre.

Ens dol, finalment, haver de donar notícia de la mort del company Lluís Amat, el qual darrerament havia estat un element dels més actius en la nostra lluita de recuperació. En aquest mateix butlletí deixem constància de la seva pugna vital, DEP.

*La Junta Directiva*



**ACTA de l'Assemblea General Anual de socis del CADCI, celebrada el dia 15 de febrer de 1995 als locals de la Central Sindical CTC de l'Avinguda de Sant Antoni M. Claret, 357 de Barcelona.**

El president, Lluís Urpinell, obre la sessió a 1/4 de set de la tarda amb l'assistència de 26 socis.

El secretari, Antoni Turró, llegeix l'acta de l'Assemblea General anterior, la qual és aprovada per unanimitat.

El president Urpinell llegeix la memòria de les activitats de l'exercici 1994 i comença explicant que l'exposició retrospectiva del CADCI, després de Barcelona anà a Mataró, amb una conferència inaugural molt interessant feta per l'historiador Sr. Joan Anton Mellon. L'exposició fou visitada per unes 1.200 persones.

Explica també l'acte de commemoració del 60è aniversari dels fets del 6 d'octubre de 1934, organitzat per l'Esquerra Republicana de Catalunya, al qual forem convidats, i que consistí en uns discursos de diverses personalitats d'ERC i del nostre president. Es diposità una corona al balcó del nostre local de la Rambla, on moriren 3 socis del CADCI durant l'atac al local per l'exèrcit espanyol.

Parlà també de les gestions prop de l'Ajuntament de Barcelona per tal que es doni el nom de CADCI a un carrer, i de l'oferta que ens han fet de posar aquest nom a una nova plaça que s'està urbanitzant a l'Avinguda de J. V. Foix de Pedralbes.

Continuant la seva exposició, explica la situació del procés per la recuperació del nostre local social de la Rambla, procés que el Tribunal Suprem de Madrid ha traspassat al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, el qual ha de dictar sentència el proper dia 9 de març. Josep Oliver corrobora les paraules del president i aclareix que el nostre local pertany actualment a l'estat espanyol i no a la UGT, la qual solament el té en préstec. Llegeix una carta adreçada l'any 1991 al President del Parlament de Catalunya, Sr. Xicoy, on ja li exposava el fet.

El president demana que l'Assemblea es pronuncii per a que, en cas de sentència desfavorable, es porti l'afer al Tribunal Constitucional, a la qual cosa l'Assemblea dona l'acord per unanimitat.

Parla després del projecte de crear una fundació amb el nom de CADCI, els estatuts de la qual seran fets per un advocat i presentats al Departament de Justícia de la Generalitat pel seu registre. L'Assemblea dona el seu acord favorable per la continuïtat d'aquestes gestions.

Acabada l'exposició del president, el tresorer Oliver llegeix l'estat de comptes de l'exercici 1994. Diu que tenim 651.353 ptes a la Caixa de Sabadell, 349.000 a la Banca Catalana i 12.000 pesetes en caixa, la qual cosa fa un total de 1.012.353 ptes. el 31 de desembre de 1994. El tresorer diu també que tenim pendent de cobrament el 35% de la subvenció que ens concedeix la Generalitat de Catalunya. Informa també que som 99 socis que cotitzem. L'estat de comptes és aprovat per unanimitat.

Arribats a l'Elecció de càrrecs, s'aprova per unanimitat la candidatura proposada per la Junta sortint, quedant doncs elegits.

President	<b>Lluís Urpinell i Joan</b>
Vice-president	<b>Pau Revull i Roca</b>
Secretari	<b>Antoni Turró i Martínez</b>
Tresorer	<b>Josep Oliver i Avellí</b>
Comptable	<b>Francesc Guitart i Teixidor</b>
Bibliotecari	<b>Daniel Laspra i Roig</b>
Vocals	<b>Jordi Delprat i Blin, Juli Miró i Pallerols, Artur Sist i Piñana, Enric Villamor i Salazar</b>

A l'apartat de Precs i Preguntes, i a proposta de President, s'acorda enviar una carta d'agraïment a tots els col·laboradors de la nostra revista anual ACCIÓ així com a la CTC pel local que ens deixa gratuïtament.

S'acorda també escriure als membres que varen acceptar formar part del nostre Consell Assessor, senyors: Josep M. Ainaud de Lasarte, Jordi Pou, Heribert Barrera, Jaume Ciurana i Joaquim Ferrer, que comptem amb ells i que properament seran convocats a una reunió amb la Junta per intercanviar opinions.

A continuació s'estableix un animat col·loqui entre els assistents sobre l'actualitat política i social catalana i sobre la situació del CADCI i el seu futur, i s'aixeca la sessió a 2/4 de 8 del vespre.

El Secretari  
*Antoni Turró*



## EN MEMÒRIA DE PRAT DE LA RIBA



15.  
Enric Prat de la Riba i Sarrà  
(1870-1917)

Aquest any commemorem el 125 aniversari del naixement d'un català il·lustre, dels que podem considerar, amb justícia, un dels forjadors de la Catalunya moderna.

Enric Prat de la Riba va néixer, el 29 de novembre de 1870, a la gran casa pairal de Castellterçol. Una casa que avui, per la generositat de la família, la participació de l'Ajuntament d'aquella vila i la visió patriòtica de la Generalitat, és la Casa-Museu Prat de la Riba. Val la pena fer-hi una visita, ja que es demostra la fidelitat, d'una persona a la seva família i el lloc on va néixer i on va voler morir. Prat de la Riba és avui reconegut com un jurista important, com un periodista de bona ploma, com un nacionalista convençut i com un governant eficaç i honest. I aquest aniversari és una bona avinentesa per a fer un balanç, senzill i complet a la vegada, de la seva actuació com a home de doctrina, com a home de partit i sobretot, com a home de govern.

Prat de la Riba va tenir una vida curta i intensa. Nascut el 1870, el primer d'agost de 1917 moria plàcidament a la seva casa nadiua, deixant darrera seu un exemple per a tots els catalans. Va ser en primer lloc un home de doctrina. Va formular en els seus escrits -i molt particularment en la seva obra cabdal, publicada el 1906 i titulada "la nacionalitat catalana" la visió del nacionalisme català. Una mena de nacionalisme integrador i obert, modern i tradicional a la vegada, que sabia unir la tradició amb la modernitat. Una doctrina que definia molt millor la personalitat del nostre poble que el "regionalisme" aleshores vigent.

Va ser a la vegada, un home de partit, perquè Prat de la Riba era conscient que les doctrines que no es poden fer realitat queden només en bons propòsits. Prat de la Riba va organitzar un partit modern, només d'obediència catalana sense lligams amb Madrid, que va ser la Lliga Regionalista. Un partit català que a la mort de Prat es decantà excessivament a la dreta i que va donar lloc al naixement d'Acció Catalana i, més tard, d'Esquerra Republicana de Catalunya. Mentre visqué Prat, "a la Lliga hi cap tothom", hi figuraren signatures de personalitats ben diverses.

Però on es veu clarament la gran visió de governant, d'estadista modern, és en l'actuació de Prat de la Riba com a home de govern, tant en els anys que presidí la Diputació Provincial de Barcelona -1907-1917- com d'una manera sobresortint en els tres anys en què fou president de la Mancomunitat de Catalunya. Creada el 1914, per la unió de les quatre diputacions provincials catalanes,

en morir Prat de la Riba el 1917, era l'autèntic govern de Catalunya. L'obra de la Mancomunitat -Una obra on Prat de la Riba trobà la col·laboració de catalans de maneres de pensar ben diverses, però tots disposats a construir Catalunya- és encara admirable. Va crear institucions d'alta cultura com l'Institut d'Estudis Catalans o la magnífica Biblioteca de Catalunya; restaurà el Palau de la Generalitat; inaugurà l'Escola de Funcionaris, la d'Agricultura, la del Treball o els moderns laboratoris d'anàlisi; difongué la cultura a través de les biblioteques populars; integrà la dona en el nou projecte català, amb les escoles de bibliotecàries o les d'infermeres; millorà les comunicacions amb les xarxes de carreteres i la de telèfons, desconeguda a casa nostra. I amb la seva obra engrescadora, moderna, de gran visió europea, retornà als catalans la confiança de governar-nos nosaltres mateixos

*Josep M. Ainaud de Lasarte*



*"Un poble que no sap que hi sigui,  
que té una llengua i una cultura,  
però no se n'adona,  
no és només que un poble a mitges.*

*Un poble que es coneix a si mateix,  
que té consciència, però passiva,  
de la seva unitat espiritual,  
és incomplet encara.*

*Quan tenint aquesta unitat espiritual  
i sabent que la té,  
vol viure i actuar com a poble,  
solament llavors és un poble".*

ENRIC PRAT DE LA RIBA



## PROP D'UN NOU SEGLE

Solament uns pocs anys ens separen de l'inici d'un nou segle, i aquest esdeveniment provocarà una especial reflexió sobre la trajectòria seguida per la humanitat durant el que ara està acabant i sobre el que ens preparem per encetar.

Tots sabem que la divisió del temps és una convenció, però es útil precisament per a fer balanç del que hem realitzat durant cent anys i del que desitjariem aconseguir en els propers.

El segle XX que ara acaba ha estat marcat per dues conflagracions mundials que tingueren el seu origen en la confrontació violenta entre els totalitarismes i la democràcia, en la que aquesta ha aconseguit sobreviure i desplegar-se per tots els continents entre incerteses i obstacles, però també impulsada per l'esperança d'un llarguíssim reguitzell de pobles que hi accedeixen.

Com a exemple ens cal recordar que l'Estat espanyol, que durant segles havia estat anant en una direcció que l'allunyava de la resta d'Europa, ara en forma part plenament en restablir-se la democràcia i posteriorment haver-se incorporat a la Unió Europea. Un altre cas que il·lustra aquesta desaparició de fronteres, sovint injustes, el tenim amb la que a partir de 1659 separa la Catalunya Nord de la resta de la nostra terra. Com tothom ha pogut comprovar avui, "la ratlla", que era la denominació que rebia per part dels catalans d'una banda i altre del Pirineu, és gairabé un record. Recentment he pogut comprovar com l'Alt Empordà per Maçanet de Cabrenys ha superat la incomunicació amb el Vallespir pel poble de Costoja; una magnífica carretera els uneix sense cap tràmit burocràtic.

Paral·lelament a la desaparició dels entrebancs que separaven els pobles o que els fragmentaven ens adonem que és possible l'evolució econòmica i social de continents submergits en la misèria des de feia segles.

Els obstacles que impedièn el desenvolupament de la democràcia han desaparegut en amplíssimes àrees del món i ara, en apropar-nos al segle XXI, comprovem que els horitzons s'han eixamplat espectacularment i que és possible la seva evolució econòmica, social, cultural i política. No hi ha barreres al nostre progrés si tenim energies suficients per a omplir l'espai que han deixat em els totalitarismes, les dictadures.

En aquesta fi de segle XX advertim que és a l'abast la projecció mundial del progrés en tots els seus camps, però alhora constatem que les nostres energies polítiques i les conviccions democràtiques són també febles, i no tem que no tenim obstacles, però tampoc gaudim de l'impuls i dels projectes que ara necessitariem per aprofitar la transformació que s'ha produït al món.

En aquesta situació què ens cal fer? En primer lloc refer i actualitzar les conviccions democràtiques dotant-les de renovades sensibilitats socials, econòmiques i culturals que enrobusteixin la nostra capacitat de comunicar-nos i contribuir a establir relacions afectives amb tots els pobles que esperen la millora de les seves condicions de vida.

Però Europa, que al llarg d'aquest segle ha perdut la seva posició capdavantera en el món, sembla distreta o satisfeta amb la nova vocació, com si hagués acceptat de ser el balneari més confortable del panorama internacional. Tot i que les circumstàncies ens criden a projectar-nos, ara sembla que no tenim res per a oferir si no és el confort en el que vivim i que sembla adormir-nos.

Aquesta fi de segle serà capaç de despartar-nos als europeus? serem capaços els catalans d'aportar idees per aquest relançament europeu?

Catalunya és en aquest moment de la història en ple procés de reconstrucció nacional; pas a pas anem recuperant-nos; podem dir que som a mig camí en aquest esforç, però alhora hem de fer aportacions per a desvetllar les energies personals i col·lectives en la societat catalana, que experimenta similars tendències, a les que registra en general Europa.

El diagnòstic del panorama internacional ens diu que ens trobem davant immenses possibilitats de progrés polític, econòmic, social i cultural en tots els continents, però per omplir adequadament el buit que han deixat els totalitarismes hem d'evitar el corc de la superficialitat i de l'egoïsmes, i en aquest treball gegantesc i a Catalunya tota la gent del CADCI cal que siguin, com sempre, capaços de desvetllar sensibilitats i forjar actituds.

El segle XXI podem anar molt enllà, si tenim les energies cíviques i les lícites ambicions polítiques per anar desplegant el procés de reconstrucció nacional de Catalunya i, alhora, transmetre-les a la resta d'europeus per a ocupar en el món el lloc que ens correspon.

Joaquim Ferrer



# PER UNA LLEI ELECTORAL CATALANA

Des de fa temps molts observadors polítics i un sector important de l'opinió pública clamen contra el sistema electoral de representació proporcional amb llistes tancades, vigent des de fa 18 anys al conjunt de l'Estat Espanyol. Aquest sistema va ser introduït pel govern preconstitucional d'Adolfo Suárez per a celebrar les primeres eleccions de la transició el juny del 1977, i des d'aleshores s'ha mantingut sense correcció, tant per les eleccions estatals de diputats com per les municipals i les autonòmiques.

Quins són els principals retrets que es fan a aquest procediment electoral? Essencialment són dos. Primer, el fet que el sistema impedeix a l'elector d'escollir les persones que han de representar-lo. Segon, el fet que el sistema dona massa poder a les cúpules dels partits. Accessòriament un tercer retret és que afavoreix el cabdillisme polític. A continuació examinaré ràpidament cadascuna d'aquestes tres crítiques.

Encara que s'afirmi que estem en una democràcia representativa, el sistema electoral vigent sostreu als electors la tria dels seus representants i la transfereix als partits. L'elector ha de votar en bloc la llista que li presenta el partit pel qual ha decidit pronunciar-se i, dins d'aquesta llista, no pot marcar cap preferència per les persones que li semblin més capacitades o que li mereixin més confiança. No pot tampoc donar el seu vot a persones de llistes diferents. Per tant l'elector vota una ideologia i un programa simbolitzats per una sigla, i a partir d'aquí li donen tot fet. I si vol prioritzar persones i prescindir poc o molt d'ideologies, pot triar un sol nom, el cap de llista, i per la resta tampoc no pot dir res.

Aquesta pràctica és l'adequada per l'elecció de president en un règim presidencialista, però té poc sentit en una democràcia parlamentària on la font del poder resideix en una assemblea constituïda per persones que, en principi, són totes iguals en prerrogatives. En les darreres eleccions autonòmiques els electors barcelonins han votat llistes de 85 noms, però de fet hauria estat igual si en la papereta hagués constatat només un nom, el del cap de llista, amb la sigla i el logotip del partit que l'havia designat.

En altres èpoques, que les diferències de principis i programes eren molt més marcades, la tria de persones potser era menys important. Però actualment per les qüestions que més compten el marge de llibertat dels governants és molt reduït, i la manera com es fan les coses és sovint tant o més important que la selecció de les coses que cal fer, i és decisiu saber qui ha de fer-les.

A partir del moment que la tria de persones ha estat substituïda per la tria del partit i que, per tant, són únicament els partits els que seleccionen les persones, la forma d'establir les llistes, i sobretot l'ordre en què els candidats s'hi situen, té una importància cabdal. Un diputat o un regidor sortint pot haver tingut una actuació eficaç i brillant que ha satisfet plenament als seus electors. Però si no està ben vist dels qui al partit decideixen, no repetirà mandat i el seus electors no tindran cap possibilitat de votar-lo perquè; o bé no estarà a la llista o bé li hauran posat en un lloc on no pot sortir. Inversament, un diputat indolent o incapaç, tornarà indefectiblement a ser elegit si el seu partit li reserva un lloc segur a la llista.

Les decisions que prenen les cúpules sobre les llistes són més o menys justes o més o menys legítimes segons l'estructura i el funcionament intern dels partits. Però les distorsions són gairebé inevitables, i àdhuc si en el partit funciona la democràcia interna, el punt de vista dels militants i el dels electors no són necessàriament coincidents. Si no es canvia el procediment electoral, només la designació dels candidats mitjançant eleccions primàries, tal com es fa als Estats Units, pot resoldre els problemes.

Amb el procediment actual la imatge pública dels partits tendeix a confondre's cada vegada més amb la dels seus líders. Si, com succeeix molt sovint, els poders a l'interior del partit es concentren també en la persona del líder, i és ell qui té la darrera paraula en la confecció de les llistes, l'evolució cap al cabdillisme és gairebé inevitable. Aquesta personalització extrema és simplificadora i facilita les coses a l'elector mig. Per tant, té també els seus bons costats. Però, en general, condueix a un empobriment perquè l'autocrítica és difícil, i la fidelitat personal i la llagoteria són més apreciades que els mèrits. Si en els casos coneguts es fa un balanç rigorós de pros i contres, és fàcil veure que tret d'algun cas excepcional, els inconvenients superen els avantatges.

En matèria de procediments electorals no hi ha veritats absolutes, tot depèn del moment i de les circumstàncies. Però en el moment present i en les circumstàncies actuals, el sistema de llistes tancades no sembla ser el que millor s'adapta a les necessitats del país. Ara que preocupa tant l'homologació amb Europa, hauria de fer-nos reflexionar el fet que els pobles capdavanters del món occidental, és a dir, els Estats Units d'Amèrica i els quatre estats més importants i de major població de la Unió Europea, -Alemanya, Itàlia, Regne Unit i França-, tenen dos sistemes electorals on, a l'hora de votar, l'elector vota bàsicament persones i no només ideologies. Una reforma que tendeixi a això em sembla, doncs, indispensable, sobretot si volem superar el descrèdit creixent de la política i evitar que l'absència d'un control popular per mitjà del sufragi condueixi a la generalització del control policial i, per tant, a la confusió de poders.

Està al nostre abast canviar el sistema electoral? Per a les eleccions al Congrés dels Diputats i al Senat i per les eleccions municipals, Catalunya no pot decidir res, qui decideix són les corts de l'Estat. Però pel que fa al nostre Parlament, aquest té competències suficients per poder fixar per llei la forma com ha de ser elegit. No obstant, no pot fer-ho incondicionalment perquè ha d'ajustar-se a l'article 152.1 de la Constitució, o sigui que el sistema que estableixi ha de ser "un sistema de representació proporcional que asseguri també la representació de les diverses zones del territori".

Malgrat aquesta raonable restricció, el marge de discrecionalitat és molt ample. Un sistema electoral com l'alemany, que respecta l'estricta proporcionalitat, però permet als electors de triar persones, podria legalment implantar-se. Això és el que personalment vaig defensar el 1979, quan l'Assemblea de Parlamentaris va discutir el projecte d'Estatut, crec que un sistema d'aquest tipus seria actualment el més adequat per a Catalunya.

Seria hora ja que el nostre Parlament abandonés el sistema provisional fixat en una disposició transitòria de l'Estat i elaborés una llei electoral pròpia. Si ho fa en el sentit que la opinió pública reclama, Catalunya serà pionera, a l'interior de l'Estat, en la introducció d'una necessària reforma que representarà un gran pas vers una major autenticitat democràtica.





## JACINT VERDAGUER (1845-1902)

Jacint Verdaguer i Santaló  
(1845-1902), segons Ramon Casas  
(Museu Nacional d'Art de Catalunya)  
El seu retrat presidia la sala  
de juntes del CADCI

Qui és per a tu, Verdaguer? Per a mi, el que Cervantes és per als espanyols, Dante Alighieri per als italians, Shakespeare per als anglesos, Dostoiewski per els russos, Víctor Hugo per els francesos, Goethe per els alemanys. Qui és, per a tu?

*Joan Carreres i Pera*

Mossèn Cinto, necessita presentació? És el poeta de Catalunya; trobà la llengua catalana com un diamant brut; empobrida, aspra i amb una terrible anarquia ortogràfica. Ell va saber-ne trobar el filó popular i, amb els seus coneixements de literatura clàssica -i una intuïció genial-, la va transformar en la llengua rica, dúctil i elegant que Fabra ordenà ortogràficament. No fou sol, en aquesta tasca; però n'és el principal exponent.

Nasquè el 17 de maig de 1845 a Folgueroles. Va 150 anys. L'any 1857 triomfà als Jocs Florals amb "l'Atlàntida", el 1879 publicava els "Idil·lis i Cants Místics" i el 1886 el Canigó. I tantmateix, no sols cal servir-ne la memòria històrica i fer-lo conèixer a les noves generacions com a poeta èpic, líric i místic. També escrigué poesia patriòtica, heroica i popular.

I la seva prosa? Autor de llibres de viatge i elaborades descripcions, escriví així mateix contes i narracions, llegendes i pròlegs, discursos i cartes. Fou també el creador del periodisme literari. No sols perquè els articles "En defensa pròpia" no han estat superats, sinó per haver dirigit tres publicacions: "l'Atlàntida", "La Creu del Montseny" i "Lo pensament català".

L'estil de Verdaguer és planer, sense deixar de ser profund. Combina la data històrica amb l'observació antropològica i la descripció geogràfica amb la puntual informació periodística. Fou el Trobador de la Pàtria catalana. Un excursionista que resseguí pam a pam la terra catalana i aplegà els mites de les muntanyes més simbòliques del país: el Pirineu, el Montseny, Montserrat i Canigó.

Verdaguer ha estat un dels homes més representatius de la segona meitat del segle XIX. "No em guanya ningú, en amor a Catalunya!" pogué dir. Per això arribà al cor del poble, del que va esdevenir bandera d'aquella Catalunya en expansió, emmarcada en lluites polítiques i sotsobrada per serioses agitacions socials, a la recerca de la seva pròpia identitat - lingüística, cultural i política.

Mentre prepara "El Canigó" (1880-1884), explora pam a pam el Pirineu. La primavera del 1883 feu un creuer pel Nord d'Àfrica i les Balears, i la del 1884 visità el Nord d'Europa fins a Sant Petersburg, la capital de Rússia. L'estiu de 1884 sojornà al Santuari de la Mare de Déu del Mont. abocà les seves impressions en el llibre "Excursions i Viatges" 1887. El 10 de març de 1885, participà a Madrid en la presentació del Memorial de Greuges al rei Alfons XII. Literàriament en sorgí "Lo Farell", una poesia escrita després de la visita feta al rei, demanant-li protecció pels interessos de Catalunya. L'any 1886, tancà amb fermall d'or la seva etapa viatgera i visità Terra Santa. Entre 1888 i 1893 aplegà a "Pàtria" els temes patriòtics, i el "Diari d'un Pelegrí a Terra Santa", reportatge sobre el País de Jesús. La part poètica representa el seu cim literari: la trilogia "Natzaret" (1890), "Betlem (1891) i la Fugida d'Egipte (1893).

Si durant la dècada de "La Febre d'Or" escrigué la "Oda a Barcelona" (1883) i on cantà l'exposició Universal de 1888, com a resposta a la crisi social dels anys noranta Verdaguer es lliurà en cos i ànima a l'exercici de la caritat: el cos foren les almoines; l'ànima els exorcismes. Pels volts de 1888, el P. Joaquim Pinyol el posà en contacte amb la "Casa d'Oració" on es practicaven exorcismes. El 1892 traduí -al castellà- el text papal titulat "Exorcismos contra Satanás y los Angeles Apóstatas". Així mateix, transcriví en unes llibretes els èxtasis d'una vident anomenada Teresa.

El maig de 1893, després d'una breu estada al Palau Episcopal de Vic, s'instal·là al Santuari de La Gleva. Hi sojornà dos anys i va publicar-hi dos llibres: "El roser de tot l'any" i "Les veus del Bon Pastor". Feu algunes escapades a Barcelona, fins que s'hi instal·là definitivament a finals de maig de 1895.

Controlat per la policia i sota l'amenaça de penes canòniques, decideix professionalitzar-se com a escriptor: "Més fugida l'esperança de pagar mos deutes" -escriu a Morgades el 15 de juny- i he de pensar en prendre una altra via. Les lletres és la única que em resta. "El 17, a través de "El Noticiero Universal", denunciava a l'opinió pública la persecució de què era objecte.

S'enceta un estira-i-arroña epistolar. Les cartes del Dr. Morgades -un home de 71 anys- addueixen l'argument d'autoritat i l'exhortació paternal. La ploma de Mossèn Cinto -en la plenitud dels seus 50 anys- es torna histuri: "Si vostè i son advocat volen escàndol -li escriu el 27 de juliol- a pesar de la negror del temps, hi haurà escàndol". L'anomenada "tragèdia de Verdaguer" remogué el país. Els articles que escriví "En Defensa Pròpia", aparegueren simultàniament a "La Publicidad" i "Diario de Comercio". Més enllà del drama personal, Mossèn Cinto esdevingué bandera de combat i objecte de tota mena de manipulacions interessades. Esperonat pels joves del "Centre Català" i "La Nova Catalunya", publicà els llibres "Sant Francesc i Flors del Calvari" (1895) i fundà la revista "l'Atlàntida" (1896).

En el darrer període de la seva vida, Mossèn Cinto és ja un mite vivent. El 15 de febrer s'incardinà a la diòcesi de Barcelona i obtingué un benefici a la parròquia de Betlem. Prematurament envellit, el 7 d'abril de 1902 sofrí un atac de cor. El 17 de maig, per consell dels metges fou traslladat a la quinta "Villa Joana" de Vallvidrera. Com els grans genis, morí pobre i estimat pels pobres i del poble, el 10 de juny de 1902.



# CENT ANYS DELS DISCURS DE GUIMERÀ A L'ATENEU



Àngel Guimerà, als 36 anys, quan va estrenar "Judith de Welp"

El passat 25 d'octubre es va recordar: cent anys abans a l'Ateneu Barcelonès es va organitzar un rebombori considerable. A la sessió que inaugurava el curs 1895-1896, el president de l'entitat, Àngel Guimerà, mestre en Gai saber, autor teatral d'un èxit considerable, va pronunciar un discurs en català titulat "La llengua catalana". Dies abans la invitació per assistir a l'acte, redactada en català, havia ja causat alarma. Un grup de 107 socis va dirigir una carta a la Junta directiva, que des de juliol presidia Guimerà, en la que es deia *"entiendo que la única lengua oficial de dicha Sociedad es el idioma castellano, y deduciendo de las invitaciones últimamente circuladas por su presidente don Ángel Guimerá se propone usar el catalán en el discurso reglamentario que habrá de pronunciar en la sesión inaugural próxima, formulan, por si acaso y desde luego, la más solemne protesta, reservándose acudir a todos los medios legales para hacer que se respete y cumpla, en este punto, lo que a juicio suyo constituye el deber y ha sido práctica constante de esta asociación"*. Entre els signants hi havia cognoms tan catalans com Yllas, Fabra, Marquet, Piñol, Pedret, Coll, de Gispert, Masaveu...

## Homes i feres

Baixà del cel el Déu Pare,  
i al trobar tanta misèria  
entre la raça dels homes,  
volia esclafar la terra.

Mes les feres dintre els boscos  
li demenaren clemència,  
que elles amb elles no es maten;  
i es compadí de les feres.

I, apartant el peu amb fàstig,  
penedit d'haver-la feta,  
va posar la destra santa  
d'un vell lleó per l'esquena.

ÀNGEL GUIMERA

Axí les coses, el dia assenyalat el saló de càtedres es va omplir, tal com diuen totes les cròniques, *"de bote en bote"*. Jaume Carner, qui havia de ser ministre durant la II República i en aquell moment actuava com a secretari de l'Ateneu, va llegir en castellà la memòria sobre la vida de l'entitat durant l'any transcorregut. Acabada la lectura, Guimerà es va aixecar conscient de *"afrontar una tempestat segura"*. Immediatament, almenys tres socis -que han estat identificats com Francisco Rossell, Joaquim Fiter i Puig i Saladrigas-, interrompiren el discurs, reclamant que es fes en espanyol. A partir d'aquest moment, resulta difícil saber què va succeir. Hi va haver crits, cops, agressions... El que sí és segur és que els que protestaren foren expulsats per la força, i que Guimerà va continuar el seu discurs enmig de l'entusiasme dels seus partidaris que l'interrompen amb els seus repetits aplaudiments i visques a Catalunya. Durant les setmanes següents diversos socis (no tants com s'ha dit) es donen de baixa de l'entitat. La tradició afirma que entre ells s'hi trobava Duran i Bas, circumstància de la qual no existeix cap mena de prova.



De qualsevol manera, el discurs de Guimerà va passar immediatament a ser punt de referència obligada en la història de l'Ateneu i de la mateixa recuperació nacional de Catalunya. Forma part molt transcendental de la història de l'entitat perquè obre les portes al catalanisme que regirà l'ateneu fins a la fi de la Guerra Civil, i farà d'ell el centre cultural més influent del país. Si el 1895 Guimerà és president i Joan Maragall secretari, el 1896 els càrrecs els ocuparan, respectivament, Valentí Almirall i Prat de la Riba. Després, entre altres, van ser elegits presidents Joan Permanyer, Domènec i Montaner, Bertomeu Robert, Ramon d'Abadal, Joan Maragall, Pompeu Fabra, Massó i Torrents, Perc Corominas, Nicolau d'Olwer, Amadeu Hurtado... Són anys en què la política i la cultura del país es decideix, en bona part, a les penyes de l'Ateneu. Seran els anys gloriosos en què Pla i Segarra escriuen amb tota normalitat en la seva biblioteca.

El discurs ocupa també una part important en les històries sobre la llengua catalana. Durant el segle XIX havia triomfat totalment l'intent, que es venia seguint des de 1714, de marginalitzar el català de la vida pública. Així Guimerà és el primer en utilitzar-lo, en aquell segle en un discurs acadèmic. Abans ja era, certament, la llengua dels Jocs Florals o dels actes de la Unió Catalanista. A l'Ateneu, de tota manera, ocupa un àmbit formal que abans tenia vetat, el qual converteix l'ocasió en una de les fites més importants de la Renaixença. S'ha dit que, a partir d'aquest discurs, l'ús del català es va normalitzar a l'Ateneu. No és del tot cert. La Junta de Guimerà dóna carta blanca a l'ús del català en totes les activitats. Els estatuts, argumenta, no parlen del català, però tampoc el prohibeixen. En el discurs d'inauguració del curs següent, Valentí Almirall el torna a utilitzar. Com a secretari sortint Joan Maragall, de tota manera, ha de llegir encara en espanyol la Memòria d'activitats de l'any anterior. No serà fins el 1897 que l'acte serà íntegrament en català. Joan Permanyer, principal redactor de les Bases de Manresa, l'utilitza en el discurs. L'usa també Enric Prat de la Riba a la Memòria.

De tot el que fins aquí s'ha dit es pot deduir la importància que el discurs va tenir per un catalanisme polític. Potser s'ha d'afegir, però, que aquesta de l'Ateneu havia estat una victòria que el catalanisme havia planejat amb tota premeditació. Anys abans, la Unió Catalanista s'havia proposat conquerir diverses entitats ciutadanes per introduir-hi la dinàmica lingüística i cultural de la Renaixença. L'any 1892 s'havien aprovat les "Bases de Manresa".

A l'assemblea de l'any següent, que es va celebrar a Reus, es va debatre sobre "*Organització i medis per a portar a la pràctica les bases aprovades en l'Assemblea de Manresa*". Es discuteix, així, sobre la conveniència de participar a les eleccions, sobre la necessitat d'impulsar la catalanització de l'ensenyament... No hi ha discussió, però, sobre la conveniència d'emprendre la conquesta de les juntes directives de les entitats importants. Així, en la junta de l'Ateneu Barcelonès de 1894 hi figuren ja Jaume Carner com a secretari i Ildefons Sunyol com a vocal, que són els que el 1895 obriran la porta a Guimerà i companyia. Aquest mateix any, i de coherència amb els objectius de la Unió, Permanyer és elegit com a president de l'Acadèmia de Legislació i Jurisprudència.

Queda clara, doncs, la importància de l'acte de Guimerà. És una importància socio-lingüística i històrica... que poc té a veure amb el contingut del discurs que, sigui dit de passada, resulta encara avui d'un gran interès. No només perquè Guimerà dóna unes lliçons sobre la llengua que, cent anys després continuen essent necessàries. Les seves paraules sobre Muntaner, Lluïll i March són memorables! També per la seva intuïció a l'apostar, per exemple, per la capacitat del poble català d'integrar, a través de la llengua, els que vénen d'altres terres. "*Aquest elogi de la llengua catalana -afirma- ha de plaure a tothom, tant els que són fills de Catalunya i la parlen a tothora, com aquells que veniu d'altres països, l'enteneu com a pròpia, i estimeu aquesta terra com la vostra segona pàtria*". Així mentre la poesia i les obres de teatre de Guimerà sintonitzen poc amb la nostra sensibilitat de gent de fi del segle XX, aquest i els altres seus discursos catalanistes conserven una gran força. Ara troben en aquell la guspira primigènica del projecte de la reconstrucció nacional que encara avui ens empeny. Ens emociona la seva confiança sense límits en el renaixement d'una nació de la qual el més perceptible cren, en aquell moment, les cendres i les ruïnes. I malgrat que alguns puguin dir que som viscerals, ens entusiasma com Guimerà -parafraçant a Dant- acaba el seu discurs; "*Vergonya eterna a aquells que, despreciant son idioma, alaben el dels altres!*"

Carles Llorens

Membre de la Junta Directiva  
de l'Ateneu Barcelonès





## JOSEP M. DE CASACUBERTA, UN EDITOR EXEMPLAR

El vint-i-quatre de febrer d'aquest any en va fer deu del traspàs de Josep M.<sup>a</sup> Casacuberta. El respecte que m'inspira la seva memòria ben segur m'entrebancarà i em farà molt difícil l'esbós que intento fer.

Jo acabava de passar l'examen de la JAEC<sup>(1)</sup> (el Sr. Casacuberta n'era el president, i aquest era el primer examen de català, -any 1962-, que es feia després de la nostra guerra civil) quan, per indicació de la vídua d'Emili Vallès, vaig presentar-me al núm 17 del carrer Portaferrisa, on tenia l'editorial el Sr. Casacuberta, el qual havia demanat que hi anés.

Amb l'amabilitat, la bonhomia i un cert distanciament respectuós que el caracteritzaven, em proposà una petita col·laboració: hi podria anar tres tardes per setmana i l'ajudaria en algunes correccions i altres feinetes editorials<sup>(2)</sup>

Tot aquell pis mig ròneg i grandió feia una olor característica i concentrada, que jo diria de paper confitat. Més endavant vaig poder veure tot el bé de Déu de raimes impreses que hi havia arrambades a les parets, com uns veritables contraforts; amb una sola ullada, el seu propietari sabia el contingut de cada paquet, i m'ensenyava el seu tresor amb ulls brillants i il·lusionats, com un bruixot dins el seu castell encantat.

Aquell dia, abans d'anar-me'n el Sr. Casacuberta m'obsequià amb el primer volum de les *Visions geogràfiques* que acabava d'editar, de Pau Vila; hi ho féu com un pagès enamorat de la terra que us fa admirar i tastar la fruita saborosa que acaba de collir.

Vaig sortir d'aquell lloc insòlit contenta, però esporuguida, i alhora vivament interessada per tot un món desconegut, com si diguéssim el món casacubertià dels llibres i de l'edició.

Perquè el Sr. Casacuberta fou un editor singular i excepcional. L'any 1924, quan només tenia vint-i-sis anys i havent dirigit, ja, des del 1921 l'Oficina de Toponímia i Onomàstica de l'IEC (on calia preparar el Diccionari Toponímic i Onomàstic de les Terres Catalanes, que seguidament fóra tasca del Dr. Joan Coromines), decidí invertir el petit capital patern<sup>(3)</sup> en la creació d'una editorial a la qual aviat dedicà tota la seva vida, i on aportà el gran bagatge intel·lectual que posseïa<sup>(4)</sup>, tot el seu entusiasme patriòtic, tota la paciència del savi, la fina sensibilitat de l'artista i la generositat del gran mestre.

Així creà un conjunt de col·leccions, llargament pensades i sàviament programades, que havien de ser una obra cultural de catalanització, d'esperit essencialment difusor més que no pas erudit. Aquesta fou la missió de la "Col·lecció Popular Barcino", que amb els seus manuals proporcionava als lectors uns "coneixements indispensables" i els facilitava la lectura de les obres cabdals de la literatura<sup>(5)</sup>.

Amb la gran col·lecció "Els Nostres Clàssics" -el número 1 de la qual fou *Lo Somni*, de Bernat Metge, i aparagué el 1924-, l'editorial aconseguí el reconeixement de tota la intel·lectualitat catalana. La col·lecció tenia com a objecte, segons el seu director, "divulgar a Catalunya València i les Balears el coneixement dels nostres clàssics medievals, mitjançant edicions acurades de textos que interessin als lectors no iniciats en els estudis romànics, i que resultin de fàcil lectura, sense la dificultat de les edicions destinades únicament al públic erudit". El projecte casacubertià, que era aleshores molt ambiciós, resultà molt més reduït a conseqüència de la guerra i de la primera època de la postguerra, però malgrat tot i fins el 1985 -any del traspàs de l'editor- havien aparegut 121 volums de la primera part de la col·lecció ("A") i 8 del la segona ("B").



Una altra de les col·leccions importants fou l'"Enciclopèdia Catalunya", descrita com a "Biblioteca per a l'estudi de Catalunya València i les Balears en tots els aspectes"; se n'arribaren a publicar 39 volums.

Els "Manuale Escolars Barcino", més endavant ampliat amb els "Manuale Lingüístics i Literaris Barcino" constituïren, i són encara una eina utilíssima per a l'estudi del català.

En la col·lecció "Folklòrica", el senyor Casacuberta donà a conèixer costums i tradicions de casa nostra.

Les col·leccions "Tramuntana" i "Biblioteca Alguerresa" foren destinades, respectivament, a divulgar temes i autors de les contrades pirinenques catalanes -especialment de la Catalunya del Nord- i de la llunyana Alguer. Uns autors que sovint haurien restat en l'anonimat si no haguessin comptat amb l'estímul i l'encoratjament de l'editor.

I és que aquest encoratjament, juntament amb un mestratge gens habitual, eren inseparables del conjunt de l'obra. El senyor Casacuberta "descobria" l'autor; en moltes ocasions l'esperonava, l'aconsellava, li corregia l'obra de cap a peus, si el contingut era bo però la redacció o l'esquema fluixets, n'aprofitava els elements principals i acabava, gairebé, fent el llibre ell mateix. Això sovint neguitejava l'autor, perquè el procés era llarg i la impaciència perillosa; però el resultat final -un llibre ben fet i pulcre, d'aspecte senzill, però elegant, de gust una mica anglès, diria- sempre donava la raó al director de l'editorial. Tanmateix, mai no féu constar el seu nom en els llibres, llevat d'aquells que representaven un treball personal d'investigador i d'erudit.

És el cas del seu estudi "*Lo Verdader Català*", primer òrgan periodístic de la Renaixença, que publicà, amb el número 1, a la "Biblioteca Renaixença". La seva dedicació abnegada a l'editorial no li permeté de fer noves aportacions en aquest camp, tot i que havia aplegat una quantitat innumerable de documents i dades -que tenia arxivades en caixonets atapeïts de cèdules-, i que s'havia dedicat especialment a l'estudi de la Renaixença catalana durant els anys de la

dictadura i, és clar, de prohibicions editorials pel que fa a la nostra llengua.

També llavors inicià els seus estudis sobre Verdaguier, que l'estimularen, bastants anys més tard, el 1953, a crear la "Biblioteca Verdaguieriana", on publicà fins el volum X l'*Epistolari* en col·laboració amb Joan Torrent; així mateix alguns d'aquells estudis, i *Escrits inèdits*, amb el primer volum dels quals obtingué, el 1952, el premi Jacint Verdaguier de l'Institut d'Estudis Catalans. Altrament, per tots els seus coneixements i la seva recerca sobre el gran poeta, ha estat considerat com el primer verdaguierista del país<sup>(6)</sup>.

Aquest interès per Verdaguier el portà a organitzar més d'una excursió pels llocs verdaguierians (Folgaroles i la seva rodalia, la Gleba...). En recordo una magnífica i molt completa, feta amb una colla d'amics, el 1964; a cada lloc històric hi havia algú del grup -que el senyor Casacuberta havia designat prèviament- encarregat de llegir la poesia adequada. Fou una classe pràctica.

Perquè les excursions i les sortides al camp i a la muntanya eren una altra de les seves grans devocions. Hi havia anat amb Pompeu Fabra, Lluís Nicolau d'Olwer, Agustí Calvet ("Gaziol"), Joan Coromines... Com aquest gran filòleg que se n'ha considerat sempre deixeble, el senyor Casacuberta era feliç recorrent a peu les Terres Catalanes, assaborint la bellesa del seus paisatges; i ho feia acompanyat de la seva muller Dolors, que fou la seva col·laboradora més eficaç en les tasques editorials, i d'uns quans amics.

En els darrers anys de la seva vida, independentment d'alguns homenatges, va rebre dos guardons cabdals: el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes el 1981 i la Creu de Sant Jordi el 1982. Però com que sempre havia defugit honors i afalacs, i no era amic de deixar-se veure en públic, assistí als actes més aviat anguniós i incòmode. Les seves satisfaccions íntimes venien d'unes altres fonts: els seus premis veritables eren, de fet, cadascun dels llibres ben acabats que podia oferir al públic català o catalanòfil.

Roser Latorre i Gaià

- Notes:
1. Junta assessora per als estudis de català.
  2. Vaig col·laborar-hi fins al 1967. I novament, del 1979 fins el 1988, en què vaig ser exclosa de l'editorial, tres anys després del traspàs del senyor Casacuberta.
  3. El seu pare, Francesc de Casacuberta, era fill d'Arenys de Mar. La seva mare, Úrsula Roger, pertanyia a una família de naviliers, va néixer a Puerto Rico i parlava en castellà; el castellà fou, doncs, la primera llengua de Casacuberta.
  4. Era llicenciat en Dret i en Filosofia i Lletres. Amplià els estudis a la Universitat de Montpeller i, més tard a Zuric.
  5. Havia arribat al número 238 quan es produí el traspàs del seu editor.
  6. Caldria citar encara altres col·leccions, igualment interessants i útils, però que tingueren una vida més curta.



# ARA QUE ANEM A VOTAR

Quan escrivim aquestes ratlles falten ja poques setmanes per encetar un nou període electoral. Seran, com sempre, unes eleccions de gran importància, tota vegada que s'està escolant l'etapa anomenada postfranquista, tot entrant en una nova etapa tant pels Països Catalans com per l'Estat espanyol. Una nova etapa de la que, considerant els anys que portem a sobre, no podem esperar veure el lògic desenllaç, que no pot ser altre que la independència de la nostre nació, posant fi a l'actual situació de sotmetiment a Estats forans, i entrar directament en la Unió Europea.

En els dies pre-electoral hi ha qui parla de separar els infants de Catalunya, pel que fa a l'ensenyament, en escoles diferents i d'acord amb la llengua parlada pels seus pares. Es tracta d'una idea criminal car conduiria a establir dues menes de catalans; i això des de la infància. El resultat serien dues societats que se sentirien hostils. I això en un mateix territori.

No hi ha ningú a Catalunya que pensi que parlar i entendre una altra llengua o unes altres llengües a més de la pròpia del país pot ser negatiu, ans al contrari. Motivat pel normal nivell de cultura del poble català, de sempre ha esta molt ben vist aprendre idiomes. El qui això escriu va aprendre l'espanyol durant la seva infància a Colòmbia; i al llarg de la seva vida a la seva estada a l'exili durant 39 anys, ha escrit llibres i ha donat classes universitàries en l'espanyol propi de Veneçuela; un espanyol ric en modismes i termes propis d'aquell país.

Els nostres fills parlen el català; les nétes, si més no, l'entenen, i alguna el parla amb fluïdesa; i dels besnéts, les dues petites, que resideixen a Catalunya, parlen el català sense oblidar la llengua de la seva mare..

Tant ací a Catalunya com a les terres d'Amèrica; sempre hem afirmat que desitgem que els nostres descendents se sentin plenament identificats amb el país on nasqueren o al que van arribar de petits quan els varen haver de portar el 1939. Aquesta identificació comporta conèixer a fons la llengua parlada a Veneçuela i que s'acostin el més possible a la història del país, a la seva geografia, els seus costums... No fer-ho així seria apartar-se intencionadament de la societat nacional de la qual formen part.

La llengua espanyola en els Països Catalans ens ha estat imposada, sigui per l'acció política de tot temps, fent de manera que fos constant la migració a terres catalanes de gent forana, i fent que en les terres de procedència persisteixin situacions col·lectives de pobresa sovint extrema com a conseqüència d'estar sotmeses a sistemes socio-econòmics del tot inacceptables

Altres vegades i repetidament, s'ha intervingut amb les armes a Catalunya o bé ho ha fet el terrorisme oficial, per tal de descatalanitzar el país. Negar-ho és negar la història; tant la història llunyana com la recent.

D'acord amb la Constitució vigent a l'Estat espanyol, els infants catalans, independentment de l'idioma de llurs pares, han d'aprendre la llengua pròpia del país, el català, i "la llengua espanyola oficial de l'Estat" (art.3). L'article 14 de la mateixa Constitució diu textualment "Els espanyols són iguals davant la llei, sense que pugui prevaler cap discriminació per raó de naixença, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social". Docs bé, això no es compleix ni hi ha projectes per fer-ho corregir a les escoles espanyoles, en les quals no s'ensenya als infants catalans o de pares catalans, la seva llengua ni en la seva llengua. Es tracta d'una discriminació del tot anti-constitucional. D'això els botiflers, col·laboracionistes i quintacolumnistes que hi ha en els Països Catalans no en diuen res.

Els catalans, amb independència d'on han nascut i si tenen sentiments humans i solidaris amb el país on viuen i treballen, veuen llur futur i el futur de llurs descendents en perill, si botiflers, col·laboracionistes i quintacolumnistes no són políticament aïllats a fi que no puguin impedir que la nació catalana assoleixi en pau el seu restabliment polític, cultural, econòmic i social.

Marc Aureli Vila



## ACTA de la reunió conjunta del Consell Assessor de la Junta del CADCI del dia 19 de juny de 1995

Assistents: per la Junta: Urpinell, Revull, Turró, Oliver i Villamor. Pel Consell Assessor: Heribert Barrera, Jaume Ciurana, i Jordi Pou (els Consellers Joaquim Ferrer i Ainaud de Lasarte no assisteixen a la reunió per trobar-se fora de Barcelona).

A les sis de la tarda el President Urpinell obre la sessió donant gràcies als membres del Consell Assessor per la seva assistència, i fa una exposició de la situació actual del CADCI després de les sentències negatives que s'oposen al nostre intent de recuperar el local per la via de la justícia, raó per la qual, veient-nos indefensos, demanem als membres del Consell Assessor que ens orientin.

L'advocat Sr. Ciurana informa que s'ha presentat un recurs al Tribunal Constitucional contra la darrera sentència negativa del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

Diu que cal esperar que el Tribunal Constitucional l'accepti a tràmit, i en aquest cas caldrà esperar la sentència, que pot tardar uns dos anys i que segurament serà també negativa. Si no l'accepten a tràmit, tot està perdut i només ens quedaria un darrer recurs al Tribunal Internacional d'Strasbourg, recurs que, a més de llarg, ens costaria molts diners.

El president Urpinell exposa el projecte de creació d'una fundació privada a nom de CADCI que podria ser el que sobrevisqués al mateix CENTRE i que podria portar a terme unes activitats que en l'actual situació el CENTRE ens resulta impossible.

Tots els membres assessors troben perfecte aquesta iniciativa, però recomanen de no abandonar el CENTRE, que ha de continuar lluitant pel seu dret. La Junta afirma que així ho entén, i que no s'ha pensat mai en deixar de reivindicar la Seu del CENTRE.

El Sr. Barrera diu que crear una fundació és relativament fàcil; que sols cal adaptar-se a les formalitats administratives, però que una fundació necessita diners, i si no en té no pot fer res. Diu que el capital fundacional hauria de ser, com a mínim d'un milió de pessetes, encara que l'Administració ha acceptat fundacions amb un capital de mig milió de pessetes. El Sr. Urpinell afirma que podríem aconseguir el milió i obtenir donatius i subvencions que permetrien d'augmentar el capital i fer algunes activitats, sempre seguint la línia que tenia el CADCI.

El president informa que l'Ajuntament de Barcelona ha refusat la nostra petició de posar el nom de CADCI a un carrer de la ciutat, però en canvi ha acceptat de donar el nom de Josep Puig i Esteve a una Plaça de Pedralbes que encara s'ha d'urbanitzar. A la placa s'afegirà "Fundador i President del CADCI". Això no satisfà la nostra petició, però sembla que ens hi hauríem de conformar, malgrat que el Sr. Pou diu que hem d'insistir en reivindicar el nom de CADCI per a un carrer de Barcelona.

Exhaurit l'ordre del dia, s'eixeca la sessió a les 8 del vespre.

El Secretari  
Antoni Turró





## S'HA DIT I S'HA ESCRIT

"La cultura ens farà lliures" *Joaquim Ferrer a "El Fil Roig"*

"Catalunya i llibertat són una mateixa cosa. On viu la llibertat, allí és la meva Pàtria" *Lluís Companys, Parlament de Catalunya 1/3/38.*

"El poble que conserva la seva llengua té la clau que el deslliurarà de les cadenes" *Frederic Mistral.*

"Els rius corren a fondre's a la mar; les monarquies van a perdre's en el despotisme" *Montesquieu.*

"L'home que aconsegueix dominar una professió mai serà un fracassat" *Carles Muñoz Espinalt.*

"Vaig jurar que en l'esdevenidor m'estimava més caure sol amb els homes lliures que no pas marxar triomfalment amb els serfs" *Jünger*

"Arreu del món és un problema cabdal el de la formació de l'home, puix en la manera de ser d'aquest es troba la creixença de la nació i el progrés dels pobles" *Alexandre Galí.*

"En una gran república el bé comú és sacrificat a mil consideracions; és subordinat a mil excepcions; depèn dels accidents. En una de petita el bé comú se sent millor; es coneix; és més a prop de cada ciutadà; els abusos són menys estesos i, per consegüent, menys protegits" *Montesquieu.*

"Són espanyols els que no poden ser altre cosa" *Cànovas del Castillo.*

"La vulgaritat podreix la puresa de la democràcia" *Carles Muñoz Espinalt.*

"El qui no pot aprofitar-se de tres mil anys d'història, viurà a les fosques la resta de la seva vida" *Goethe.*

"La llibertat significa responsabilitat; per això fa por a tanta gent" *N.N.*

"Res no em doldria tant que trobar-me al cel tot sol" *Goethe.*

"Que quina és la millor forma de govern? Aquella en què aprenem a governar-nos nosaltres mateixos" *Goethe.*

"Divideix i venceràs? Uneix i dirigiràs" *Goethe.*

"Cada generació de catalans és una onada sobre el mar de la vida. Tant de bo sia la nostra prou poderosa per llençar a la platja el cadàver corromput del centralisme" *Àngel Guimerà.*

"A l'art de tots els temps s'ha de fer alguna concessió, llevat de l'art grec; hom li resta sempre en deute" *Goethe.*

"La qüestió per Catalunya és europeïtzar-se, tallant més o menys lentament la corda que la lliga a la Morta" *Joan Maragall.*

"Val més fer la cosa més insignificant del món, que estar mitja hora sense fer res" *Goethe.*



"Per cada cent pessetes que Catalunya paga a l'Estat, posteriorment els catalans en reben setanta"  
*Jordi Pujol al Senat Espanyol.*

"Jo crec en la independència de Catalunya. Una Catalunya independent funcionaria molt millor que una d'integrada dintre d'un estat gran com és Espanya. El poder des de Madrid es pot exercir seriosament i honestament, sinó que ha d'existir en nuclis de no més de cinc o sis milions d'habitants" *Oriol Bohigas.*

"No sé si crec en Déu, però molt sovint tinc la temptació de creure-hi" *Francois Mitterrand.*

"En vostres mans està posada la grandesa de Catalunya, que, petita com és i lliure de falsos embalsams i de preocupacions imperialistes, podeu aspirar a fer-ne un dels més grans imperis de l'esperit, els únics perdurables" *Francesc Macià al Parlament de Catalunya, 14/12/1932.*

"El coneixement és poder" *Francis Bacon.*

"No es tracta de la tria d'una forma de govern, en la qual pot haver-hi discrepàncies, sinó que el nostre gest és la reclamació que presenta un poble per a que li sigui retornada la sobirania, de la qual fou desposseït" *Francesc Macià, en la constitució de la Diputació de Barcelona.*

"No crec en la fatalitat de la guerra", ha dit repetidament Leon Blum en to de cantarella. Ho ha dit sobretot, d'ençà que va iniciar-se la guerra civil espanyola. Setmanes enrera Anthony Eden va pronunciar, al seu torn, la mateixa frase, i per il·lustrar-la, va elegir aquest sentència: "Una guerra ajornada pot ésser una guerra evitada". Per aquests cavallers, doncs, no hi ha cap guerra al món d'avui. La lluita d'Espanya és per a ells, una batussa entre negres i vermells, la qual no mereix altre tracte exterior que el de la no intervenció. *A. Rovira i Virgili a "La Humanitat" del dia 24 d'agost 1937.*

GALEUSCA: Contracció dels noms de Galícia, Euskadi i Catalunya amb que fou designat el pacte establert l'11 de setembre de 1923 en una reunió celebrada al CADCI de Barcelona, anomenat també, Triple Aliança. Fou obra d'Estat Català, d'Acció Catalana i dels moviments de base galleguistes. El 1934, en sorgir un conflicte entre el govern de Madrid i el País Basc, amb motiu d'unes eleccions, una delegació de parlamentaris catalans presidits pel diputat d'Esquerra Republicana de Catalunya, Josep Tomàs i Piera, anà a Guernica, on fou ratificat el pacte. El pacte Galeusca fou també ratificat, a l'exili, a Mèxic i l'Argentina, on hom publicà una revista amb aquest nom.

"La solució perquè l'Estat no sigui una presó de pobles és l'autodeterminació. Poder parlar en català al Senat no amaga el menyspreu que ens fan" *Josep Benet*

"El dia en què Catalunya tingués 40 diputats ben seus al parlament espanyol, ningú més li faria la llei" *Joan Mañé a Joan Maragall.*

Tots sabem que, en principi, els catalans som els que millor podem defensar Catalunya. Confieu doncs la defensa dels vostres drets a un sindicat català.

CONFEDERACIÓ DE TREBALLADORS DE CATALUNYA - CTC



# LA FESTA D'INFANTS I FLORS UNA INICIATIVA DEL CADCI

Segurament aquesta festa primaveral no hauria assolit el seu nivell si al darrera, des de bon començament, no hagués tingut el CADCI.

Efectivament, una de les festes infantils més destacades de principi de segle va ser organitzada per l'empenta del Centre, en un plantejament organitzatiu fonamentat en l'experiència de la coordinació per la tasca no partidista de les entitats del catalanisme. Durant el període d'actuació més destacada de Miquel Guinart al capdavant de la Secció Permanent de Propaganda Autonomista aquesta activitat va començar a tenir un lloc important en el lleure familiar barceloní.

El seu plantejament, a manera de festival benèfic, consistia a nomenar un comitè *ad hoc*, pel qual entitats diverses (partits, orfeons, ateneus...) organitzaven en espais com el Turó Parc, El Poble Espanyol o el recinte de la Fira de Montjuïc una gran manifestació d'esplai amb orquestres, pallassos, esbarts, vols d'aeroplans. La part crematística era un alicient important per celebrar la Festa, ultra el prestigi que significava per l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana i el conjunt del moviment catalanista, ja que els fons recollits eren ingressats en els comptes de l'entitat educativa per tal que pogués dur a terme la seva tasca social.

Si ens fixéssim en el llistat d'adhesions de les festes en el període 1931-1935, veuríem com progressivament va assolint que des de la iniciativa del CADCI, es vagin aplegant totes les forces del catalanisme polític ( en un primer moment Nosaltres Sols, la Lliga i Acció Catalana, posteriorment, UDC, Unió Socialista i ERC), però també l'organització nacional de la joventut catalana Palestra, sempre amatent col.laboradora a les tasques de la seva *entitat germana*, la Protectora: igualment, cal assenyalar la presència dels Orfeons Català, Gracienc i de Sants; a més d'altres entitats com la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, el Centre Excursionista, el Foment Autonomista, la Unió Catalanista, La Falç i Pàtria Nova, a més, es clar, obviament, del mateix CADCI.

Però per assolir el reeiximent d'una festa calia fer sobretot un programa d'actes atractiu, comptant amb el suport de mitjans de comunicació com *La Publicitat* o *En Patufet*; aquest programa es va concretar el 1934 amb l'actuació de la Banda Municipal de Barcelona, l'actuació de l'Esbart Infantil de Dansaires de l'Orfeó de Sants, de l'Institut Català de Rítmica i Plàstica, de l'Esbart Català de Dansaires, del grup de dansaires del Barcelona ko Euzko Batzoki, pallassos i focs artificials. A banda d'aquestes col.laboracions també se'n produïen d'empreses que fornien productes pel més bon funcionament de la diada infantil. Tot enfocat a assolir que els infants i els seus familiars guardessin un bon record d'una jornada adreçada a donar a conèixer l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

En resum, un exemple d'un catalanisme que actuava indistintament en dos àmbits, l'estrictament polític, però també en aquell no tan rendible a curt termini de la creació d'una consciència cívica i nacional, per la qual la Festa d'Infants i Flors, per la seva continuïtat i pel públic a què s'adreçava, donava el punt just de dimensió de la mobilització continuada de les entitats del catalanisme cívic i cultural.

Lluís Duran

**LLUITEM PER LA RECUPERACIÓ DEL CADCI  
I CONTRA LA INJUSTÍCIA QUE PATIM**



# EL SINDICALISME

Avui dia el sindicalisme està en crisi. Aquesta crisi no li pot pas venir de la política ni de les llibertats civils, com sempre havia estat el cas en el passat històric, sinó que té el seu origen en la vida econòmica. La transformació que s'ha operat en la nostra època en les estructures productives, a causa dels canvis tecnològics i la mundialització dels mercats, ha afectat també molt directament a la lluita de classes que orientava els objectius del sindicalisme.

El sindicalisme, des de la seva fundació, tenia un propòsit reivindicatiu ben definit. Sempre havia lluitat per obtenir una retribució digna, però simultàniament s'havia encaminat cap a assolir uns horaris humanitzats; després en aconseguir unes assegurances que cobrissin el futur; primer foren les assegurances contra els accidents laborals i després les pensions i la malaltia, i quan això es va assolir, el sindicalisme es va orientar cap a la higiene i les bones condicions laborals a les fàbriques i altres llocs de treball:

Aquestes fites en el segle vint han estat gairebé totes aconseguides, i el sindicalisme, sense abandonar la lluita, s'ha convertit en un sindicalisme de serveis en els països europeus més desenvolupats, atès que a més a més de les reivindicacions propiament laborals, el mateix sindicat ha ofert als seus adherits i afiliats un servei a favor de l'educació, un servei per al temps de l'oci i de vacances, i fins i tot algun sindicat ha ofert un bon servei d'assegurances i habitatge.

Actualment el sindicat s'ha trobat amb dos entrebancs ben clars. D'una banda la crisi econòmica provocada per la mecanització, que ha tret de la feina gran part de plantilles laborals, i d'altra banda la competitivitat del mercat, que en esdevenir mundial, l'enfrontament ja no es pot quedar reduït entre el capital i el treball, sinó que s'ha de contemplar també amb la competència salarial provocada per la mà d'obra de diferents països.

No es pot oblidar tampoc que el lloc de la lluita reivindicativa no era exclusivament el territori o el sector productiu, per via sindical, sinó que s'ha utilitzat també la via política, desplaçant les decisions cap al parlament. Els parlaments, en elaborar les lleis laborals dels treballadors no solament en el camp contractual, sinó també en el salarial, la jornada laboral, les vacances, les assegurances socials, la formació professional, l'atur, el dret de vaga, el dret de sindicació, l'administració de justícia laboral etc.

Aquesta nova situació, en la qual la democràcia ha col·laborat també a resoldre els problemes laborals, ha estat igualment una nova manera, mentre ha governat un partit d'esquerres, de no tenir els obrers el sindicat com únic camí per exigir els seus drets. És clar que a voltes el sindicalisme s'ha mobilitzat contra els polítics per evitar reformes en les assegurances socials; evitar el tancament d'una empresa estatal, o reivindicar noves mesures contra l'atur. Però també s'ha demostrat que les vagues generals contra el govern no han estat pas una eina gaire eficaç per assolir un èxit total.

Davant aquest panorama ha baixat moltíssim l'afiliació sindical, i el recolzament dels obrers al sindicat en general s'ha manifestat per una qüestió puntual, i gairebé només per aquell tema concret d'interès personal o sectorial. La baixa afiliació sindical en aquests moments és un tema general arreu d'Europa, només es pot resoldre el foment de la militància tot provocant una bona prestació de serveis per aconseguir-los en més bones condicions econòmiques, amb la qual s'obligui gairebé els obrers a l'afiliació.

Tantmateix, el sindicalisme en aquesta nova època econòmica, i atès que té per objectiu l'agrupació de tots els treballadors, també caldria, que entrés en la vigilància del consum, malgrat les contradiccions. El consum és la funció universal que uneix tot el gènere humà, i si abans sota la invocació de "proletaris de tot el món, uniu-vos", en aquesta nova etapa, en què el consum és una funció que té tanta importància dins de totes les economies familiars, seria també un bon moment per a fer que la sobirania del consumidor predomini sobre la monarquia del capitalisme.

Avui la progressiva mecanització ha anat desterrant l'obrerisme en si, fins el punt que hi ha molta gent que no vol considerar-se obrer, malgrat ésser assalariat. En canvi, és ben cert que ningú no pot pas deixar d'autoqualificar-se de consumidor, amb més o menys intensitat. Per això, els interessos dels treballadors estan directament afectats pel consum que realitzen, i com a demanda estan sota la fèrula de l'oferta, moltes vegades monopolística. Lluitar a favor dels consumidors és anar a favor de tots els obrers, i defensar els seus interessos és també la millor manera de no deixar-se esclafar pels objectius del capitalisme que regeixen els mercats mundials.



# "GALERIAS PRECIADOS" I EL RÈGIM FRANQUISTA



L'absorció de la cadena "Galerías Preciados" per "El Corte Inglés" ha estat motiu de molts comentaris en els mitjans de comunicació. Ara afegeixo el meu comentari personal.

El cas és que pal maig del 1963 "Galerías Preciados" va venir a Barcelona i va comprar els "Magatzems Jorba", i crec que és convenient recordar aquest episodi històric.

Quan cap a l'any 1960 "El Corte Inglés" es va instal·lar a la Plaça de Catalunya, el consell d'administració dels Magatzems Jorba comprengué que Jorba deixaria de ser el gran basar de Barcelona... No obstant això l'any 1961 s'esqueien els cinquanta anys que el Sr. Pere Jorba i Rius s'havia establert a Barcelona al carrer del Call i, per tant, calia celebrar-ho. Durant tot l'any 1961 es varen celebrar moltes festes i actes commemoratius... Fins i tot es va editar un llibre amb motiu de l'esdeveniment i, com a cloenda, pel mes d'octubre es va celebrar a Montserrat una gran festa amb l'assistència de tot el personal dels Magatzems i de diverses personalitats, tots ells traslladats en 13 autocars precedits per una escolta de la Creu Roja. En total els assistents foren 440. Es va celebrar un solemne ofici presidit per l'Abat Escarré. La gerència va oferir diversos objectes per el culte. Després va actuar la Coral Jorba i es ballaren sardanes; més tard fou ofert un gran banquet per a tots els 440 assistents. A més el personal del Magatzems va cobrar una paga extraordinària. I continuem...

Ja a començaments del 1962 el Sr. Szmolarik, de la casa Hertie de Frankfurt del Main/ Alemanya/, va visitar els Magatzems Jorba i en va quedar tan admirat que va expressar el seu desig de comprar-los per tal de fer-ne un present al seu únic fill.

A principis de 1963 es va presentar a Magatzems Jorba una representació de Galerías Preciados, manifestant els

seus propòsits d'instal·lar-se a Barcelona amb l'objectiu de fer competència al Corte Inglés... Si bé Jorba ja tenia una oferta del Sr. Szmolarik, la qüestió econòmica no fou cap obstacle per Galerías. Tan generosa fou l'oferta que deixà enlluernats els gerents de Jorba, i és que Galerías, com després es féu evident, venia recolzat per alguns franquistes, i els milions que oferiren eren prova d'un poder insuperable. Pel maig de 1963 es va formalitzar l'operació.

A primers de maig de 1963, tot just signada l'operació, el Pepín Fernández, president de Galerías, va convocar tot el personal de Jorba a la gran terrassa, on va pronunciar una conferència basada en els principis més elementals del tracte amb el client, res de nou, com si tots fossin aprenents. Cal remarcar que entre l'auditori hi havia personal que feia més de 20 anys que exercien de dependents. Els anys demostraren que les normes del gran Pepín anaven mal encaminades.

El nou equip dirigent, tots ells madrilenys, excepte el Sr. Pugdomènech i el Sr. Anoro, no entenien el català. Un dia el Sr. Jacinto Cembranos, molest per no entendre res del que li deien els clients, recorregué el magatzem cridant com un boig "Aquí estamos en España y hay que hablar el español". El resultat fou immediat: molts clients que estaven gestionant les seves compres les abandonaren i s'acomiadaren de la casa... Les paraules de D. Jacinto tingueren gran èxit. Tant fou així que el ressò arribà fins a Montserrat, i a la revista Serra d'Or, en el número de l'onze de novembre de 1963 en la seva pàgina 3, s'hi llegia una carta del Sr. Jaume Rimbau i Bassols, en la que hi feia propaganda per les revistes infantils i, al final, textualment deia "Així, entre els qui hagin après les modestes ensenyances dels pares podran entrar airosoament en la "fitxa de dominó" de la Plaça de Catalunya als quasi ex-magatzems Jorba, llocs on la nostra llengua no és parlada si no



és amb insistència del client, i de vegades de mal grat, amb meritòries excepcions".

La réplica de Galerías es va publicar, també, a la Revista Serra d'Or número 2/3 de febrer-març de 1964 amb la pretensió de desmentir la veritat, cosa que era impossible. La signava Josep Puigdomènech, un català que es trobava millor enmig dels "xulos".

És ben evident que tractant el públic d'aquesta manera, hauria estat miraculós poder fer la competència a ningú, i menys a uns magatzems situats a la Plaça de Catalunya i que han demostrat que saben com cal tractar la clientela.

Galerías venien envalentits, i segurament pensaven que tenint el règim al seu costat ja ho tenien tot. Es féu canviar el sentit del trànsit de l'Avinguda del Portal de l'Àngel, saltant-se la competència que hi tenia l'Ajuntament de Barcelona. Però l'ordre vingué de Madrid, cosa que els féu creditors de l'antipatia del consistori.

Però els fatxendes són així. No n'hi havia prou de tractar malament la clientela, que per ells el personal tampoc mereixia cap atenció. L'Empresa Galerías tenia una reglamentació especial de treball. En un dels apartats s'establí que el mateix dia en què un empleat complia 65 anys, seria donat de baixa de l'empresa, i aquesta li pagaria cent mensualitats reals. Ningú, però, cobrà mai les 100 mensualitats el dia de la baixa. Si algú les arribà a cobrar fou en petites fraccions. Algú, també, en complir els 65 anys, enlloc de les cent mensualitats va rebre l'equivalent en accions de Galerías, que era una altra manera de no cobrar res.

Per tot el que queda dit no és sorprenent el final de Galerías, i si algú encara dubta del suport del règim franquista, pot recordar els següents esdeveniments. Després de la mort del darrer dictador, 1975.

L'any 1979 l'increment dels deutes de Galerías és tan gran que, després de moltes gestions, el Banc Urquijo es veu obligat a fer-se'n càrrec.

L'any 1980 els anglesos de la "British Tobacco" hi intervenen breument.

L'any 1981 Ruiz Mateos se la queda per integrar-la a Rumasa.

L'any 1983 L'Estat Espanyol expropia Rumasa.

L'any 1984 Gustavo Cisneros, traficant de drogues, de Veneçuela, compra Galerías per 750 milions de pessetes.

L'any 1987 els anglesos "Mountleigh" en paguen 30.000 milions, però l'any 1992 ha de fer suspensió de pagaments.

L'any 1992 intervé la societat "Abartak", representada per Just López Tello i Fernando Sada i Santiago, que també fracassen i no poden atendre els venciments... fins que per fi.

L'Any 1995 El Corte Inglés es fa càrrec de Galerías. El Corte Inglés ha sabut seguir les maneres dels antics Magatzems Jorba, cosa que Galerías va menysprear. Jorba havia estat, a més del primer basar de Barcelona, una autèntica institució barcelonina. Han passat molts anys, però encara són molts els que recorden quan els dijous anaven a Jorba a recollir un globus, i els actes organitzats a la terrassa, com les classes de cuina del Sr. Vila, les desfilades de models... o El Rei mag amb el seu criat, tan ben abillats, recollint les cartes dels infants amb la marxa triomfal de l'Aida... I per setmana Santa l'obsequi d'una "mona" per cada compra que pasava de les 25 pessetes... El tracte personal, quan encara no existia el "Montepio" ni la seguretat social, quan el Sr. Jorba, veia un empleat que ja no podia complir degut a l'edat, el feia plegar pagant-li tota la mensualitat per anys que visqués.

L'any 1990 es compliren 50 anys de Galerías. Poca gent es va assabentar de tal efemèride... Feia anys que s'havia acabat el règim franquista.

Durant el segon semestre de 1963 la senyora Carme Polo de Franco va venir a Barcelona. La primera visita que féu va ser per veure la seva sucursal del Portal de l'Àngel.

El Corte Inglés sempre ha preferit empleats catalans o almenys que entenguessin el català.

*Josep Oliver i Avellí*

## LA RECUPERACIÓ DEL NOSTRE LOCAL SOCIAL SERÀ UN ACTE DE JUSTÍCIA

ÉS IMPORTANT QUE CADA SIMPATITZANT AMB EL  
CENTRE FACI L'ESFORÇ D'AFILIAR-S'HI



# EL SINDICALISME DEL FUTUR

La història del món diu que tot canvia, es modifica, evoluciona, es modernitza, progressa; la història dels moviments socials mundials, per tant, també ha anat variant en el temps, però el que no ha canviat ni canviarà previsiblement, mentre continuem convivint amb l'actual sistema d'interrelacions humanes, és la defensa i millora que cada grup-col·lectiu o persona fa dels seus interessos respecte d'altres grups-col·lectius o persones. Aquesta defensa-millora dels interessos tant individuals com col·lectius, per sort o per desgràcia, segueix vigent i *ara sembla que més que mai*.

Aquest principi tan senzill, per desgràcia, és el que mou la nostra societat i, per tant, mentre estigui present entre nosaltres serà imprescindible que existeixin associacions, organitzacions, col·lectius professionals, que vetllin pels interessos d'uns respecte als altres.

En el món econòmic i social és claríssima la diferència tangible entre els empresaris i els treballadors assalariats. Diguin el que diguin, està molt clar que mentre més cobren els treballadors, menys guanyen els seus empresaris, o que mentre més guanyen els empresaris, menys guanyen els treballadors.

Aquest fet no es pot obviar i, si bé és cert que en teoria si l'empresari guanya molt (té beneficis), els treballadors també haurien de guanyar més, en la realitat del dia a dia (i actualment tenim la prova amb la greu precarització de la feina que pateixen els treballadors assalariats); els empresaris, com sempre, volen guanyar el màxim exprimint els treballadors, els quals, degut a la seva precarització laboral, han d'assumir el que l'empresari dictamini sense tenir en compte les normatives vigents, normatives que els mateixos empresaris, mitjançant les organitzacions patronals, pressionen als governs per canviar-les i de mica en mica les van modificant en detriment dels interessos dels treballadors assalariats.

Hem de dir, com a sindicat, que aquesta situació comporta i comportarà tard o d'hora la reacció dels treballadors assalariats. El nostre sindicat ha evolucionat, és modern, és progressista i, per tant, està a punt per quan els treballadors assalariats tornin a utilitzar els serveis dels sindicats. Nosaltres, la CTC, respondrem i ho farem des de la responsabilitat i la posició positiva de que el més important ara per ara és el lloc de treball i que, per tant, cal negociar i consensuar en primer terme amb els empresaris la defensa i la millora dels llocs de treball en concret, i, en segon, amb els governs i partits polítics cal que els sindicats desenvolupin seriosos processos de concentració social a fi i afecte d'establir les lleis i normatives que són les que afecten globalment els interessos dels treballadors.

De tant en tant se senten veus de mala fe que diuen que els sindicats han passat a la història. Jo dic a aquestes veus de mala fe que els sindicats mai deixaran d'existir mentre el capitalisme estigui present en les relacions humanes, i que si algú vol acabar amb els sindicats, patirà les conseqüències de la revolució social com a resposta a la seva manca de visió i la seva irresponsabilitat.

Per finalitzar, penso que la *Confederació de Treballadors de Catalunya*, com a primer sindicat representatiu estrictament català, serà en un futur proper l'eina que els treballadors de Catalunya potenciaran i utilitzaran per a defensar i millorar els seus interessos tan econòmics com socials. Nosaltres, LA CTC, estem a punt.

Jordi Fayos i López  
President de la CTC



# RECORDS TRISTOS DELS DARRERS DIES

## LA SITUACIÓ S'AGREUJA

L'any 1939 començava amb inquietants presagis. Ja no es podia amagar que la República anava perdent terreny en tots els fronts i li seria impossible recuperar la iniciativa.

I el més dolorós per a tothom qui tenia seny suficient per copsar-ho era saber que la guerra no l'estava perdent la nostra República sinó els pobles de tot el món, que després es veurien arrossegats a conflictes encara més terribles que ensangonarien tot el planeta.

Jo tenia llavors dinou anys i era soldat de Sanitat de la 176 brigada mixta, que ocupava posicions al Pallars Jussà, i, estant més en contacte amb el comandament, podia intuir com empitjorava la situació. D'aviat vaig tenir-ne la confirmació. A primers de gener tota la 54 divisió va ser transportada en una nit del Pirineu a l'Ebre. Havia de formar línia a la vora del riu, però ja no va arribar a temps. Els franquistes l'havien travessat i avençaven per la província de Tarragona.

Sense dir clarament quina era la situació, el capità metge em va fer que preparés unes ordres per a desplaçar-se en comissió de servei en cas de retirada, i tots vam quedar que si ens separàvem ens trobaríem en un lloc determinat.

Llavors vaig veure clar que tot anava encara pitjor del que jo em pensava. Hi havia el perill imminent d'una retirada desordenada (una fugida, en versió franquista), però quina era l'alternativa? Quedar en el bàndol franquista. Jo tenia clar que posat davant d'aquest dilema, l'obligació d'un soldat és fer tot el possible per no caure en mans de l'enemic.

Això passava a Santa Coloma de Queralt, i jo tot seguit em vaig posar a estendre les ordres que eventualment servirien de salconduits, però no vaig poder acabar-les. Sobre les dues de la tarda va irrompre en la població una columna motoritzada franquista. Vaig tenir el temps just per enfilar-me a un dels camions que abandonaven la ciutat i que em va deixar a Igualada.

L'enemic va ocupar Santa Coloma de Queralt sense disparar ni un tret, la qual cosa no és d'estranyar: gràcies al Comitè de no Intervenció de Londres, a la República ja no li quedaven ni avions ni tancs, mentre els revoltats tenien tot el que volien.

Anys més tard vaig tornar a passar per Santa Coloma de Queralt i vaig llegir la placa de marbre que l'alcalde franquista havia fet col·locar a la façana de l'ajuntament per commemorar l'alliberament de la ciutat per "los soldados nacionales que con valor y arrojo habían puesto en vergonzosa fuga a los milicianos rojos". És d'advertir que quan la premsa franquista feia referència als combatents republicans deia sempre *milicianos rojos* malgrat que sabia perfectament que desde mitjà 1937 la majoria eren soldats de lleua que no volien renunciar a la República.

A Igualada em vaig presentar en un convent, que llavors quedava als afores i en el que s'havia habilitat un centre de recuperació del personal que havia perdut contacte amb les respectives unitats. L'endemà, després d'un frugal desdèjuni, van dividir en grups els soldats recuperats i ens van distribuir pels voltants de la ciutat, sense armament, sense comandament i sense dir-nos què era el que estava passant.

Al migdia aparegué un comissari polític per tranquil·litzar-nos. Va venir a dir que estaven a punt d'arribar quantitats ingents de metralladores per defensar Igualada, i que França i Anglaterra ja havien decidit dir prou i es disposaven a intervenir. Després se'n va anar a dinar i va deixar uns quants comissaris i oficials que ningú sabia quin paper feien. Tampoc nosaltres sabíem quin paper fèiem. Quin estatut teníem, si es que en teníem algun? Mai no vam arribar a saber-ho, però en un moment donat, quan començava a fer-se fosc, ens vam adonar que els pocs oficials que, segons sembla, no tenien cap altre missió que la de vigilar-nos, s'havien fet fonedís discretament sense dir adéu. De les metralladores i de França i Anglaterra, res de res.



Era evident que no podíem continuar en aquelles *posicions*. Jo em vaig assabentar que a les deu de la nit sortia d'Igualada un tren que evacuava població cap a Barcelona, i vaig decidir agafar-lo. En un vagó de càrrega vaig arribar a l'estació de Magòria, que no quedava lluny de casa.

A Barcelona vaig tornar a provar sort. Del centre de reclutament establert en un col·legi o convent al carrer Rocafort cantonada Sepúlveda vam sortir a trenc d'alba en un tren que ens va portar a Vic, on ens van donar armament nou de trinca i vam començar una pelegrinació, generalment a peu i sense rumb fix, però sempre perdent terreny. A Sant Quirze de Besora em vaig assabentar que Barcelona havia caigut, notícia que va fer enfonsar la moral fins i tot de molts combatents de conviccions fermes. Vaig veure com alguns miraven de quedar-se enrera quan s'iniciava una marxa, i com els oficials no es mataben per a impedir que deixessin la formació.

### EL TINENT GARCIA

Qui no va donar mostres de perdre la moral va ser el tinent Garcia, un jove de vint-i-tres anys de sòlida formació, que no pensava abandonar la lluita encara que perdés la guerra; que potser esdevindria un presoner, però mai no seria un esclau.

"Tu tens idees clares sobre el que s'ha de fer -li vaig dir-; si em dones la teva adreça em posaré en contacte amb tu". Em va prometre donar-me-la, i mai no em perdonaré no haver insistit que ho fes de seguida, quan encara érem a temps.

Aquella nit ens va tocar fer una llarga caminada nocturna. El cel estava seré i no hi havia lluna. L'espectacle, pels esperits oberts a la contemplació de la natura, no podia ser més captivador. Avui dia a Barcelona és gairebé impossible distingir les constel·lacions perquè l'aire està enterbolit amb una boirina contaminant. Aquella nit de gener de 1939 el cel era tan clar que semblava que es podia albirar l'infinit. Venus, Júpiter i Sirius pugnaven alhora per captivar l'atenció, i cada un d'ells ho aconseguia per separat. Si la meitat dels combatents veiessin això i tinguessin més sensibilitat -pensava jo-, la guerra aquesta no duraria més.

Per a mi i, dissortadament, pel tinent Garcia ni mig dia més. Sobre les onze del matí em va ordenar portar una nota a la gent que estava en una posició darrera de la nostra. Quan al cap de deu minuts vaig tornar, la situació havia canviat. La posició havia caigut en mans dels franquistes, que en aquell moment desplegaven la seva bandera per a evitar rebre projectils dels seus companys. Vaig buscar amb la mirada el tinent Garcia. Era a pocs metres estès a terra amb els ulls oberts i una ferida de bala al pit i una altra al front. A prop del cos hi havia un alferes amb un fusell a la mà. Era qui l'havia mort? Segurament, i segur que tenia la consciència ben tranquil·la; fins i tot sentia una gran satisfacció per haver fet un acte grat a Déu, el seu déu, el de l'amor i la caritat.

Llavors em va saber greu no haver parlat més amb en Garcia. No sabia com es deia de nom, ni la seva adreça, ni si tenia pares o núvia als que poder informar d'aquell trist desenllaç.

I de seguida forçat a viure en la nova situació, en la que sabem que la nostra vida depenia d'un accés de malhumor de qualsevol capítol dels vencedors, que no havia de donar a ningú explicacions perquè ningú no les hi demanaria.

El record d'en Garcia em va acompanyar molt de temps. Havia mort en plena joventut i defensant una causa justa, a escassa distància de la frontera de França, on hauria trobat un refugi provisional, però bastant segur, al que s'acollien les restes de l'exèrcit republicà. Quant de temps passaria abans que els seus pares, la seva dona o núvia es fessin a la idea que no el veurien mai més? Malgrat haver mort, segur que no el farien figurar en cap llista de baixes; altra feina tenien els qui li havien tret la vida. He dit que em va saber greu no haver-li preguntat el nom complet i l'adreça per poder parlar amb la seva família i donar-li el condol. Ara, havent passat tants anys, el sentiment és un altre. Al no saber-ne el nom complet ni cap altra dada personal, el record que aquí li dedico es pot fer extensiu a tots els tinents Garcia de l'exèrcit republicà que van perdre la vida defensant la democràcia.

Aquella mateixa nit ens van fer pujar a uns camions que de seguida es van posar en marxa en direcció a l'est. A ningú se li va acudir preguntar a on ens portaven, però jo em vaig adonar del contrast: l'exèrcit del que formàvem part unes hores abans no tenia ja vehicles per traslladar combatens, i en canvi els



franquistes en tenien per evacuar presoners. Potser són camions que han robat a la República -vaig pensar- Malaguanyats.

## DELS DARRERS DIES

### TOT ERA DIFERENT

La primera nit de presoner la vaig passar al castell de Lleida. No era cap hotel, és clar, sinó un camp de concentració mal acondicionat, però amb molta capacitat. Sembla que va arribar a tenir quinze mil interns.

No sempre havia tingut una utilització tan ingrata. Fins el final de la Guerra de Successió era un lloc més respectable: la catedral de Lleida. Però està dalt d'un turó que domina tota la ciutat, i els generals de Felip V van decidir fer-ne una fortalesa per millor subjugar la població. Eren inqualificables les ofenses inferides a aquelles pedres, durant segles considerades venerables. La nau l'havien dividit en tres nivells, i cada nivell subdividit amb envans, igual que van fer amb l'imponent saló del Tinell de Barcelona. No van respectar ni arcs ni capitells.

Avui l'edifici ha estat retaurat i l'entorn enjardinat i condicionat. Ja no és castell, però tampoc és seu sinó museu, i produeix una agradable impressió a qui el visita, sobre tot els antics presoners que hi foren reclusos durant mesos i mesos. Sabem que el franquisme no tenia miraments amb els seus oponents; que el sol fet de ser-ho et convertia en ferm candidat a l'eliminació física o a llargues condempnes d'empresonament. Però també emprava mètodes més subtils destinats a trencar la moral i la voluntat dels soldats que aconseguien tornar a la vida civil. Un d'ells era l'obligació d'una tanda de cants abans de dinar; cants con el Cara el Sol i l'*Oriamendi* que a mi em feien venir nàusees. En canvi n'hi havia que se sentien molt a gust en aquell ambient perquè sempre hi havien simpatitzat o perquè havien canviat espontàniament de jaqueta. Això tenia un petit aventatge perquè entre tantes veus no es notava el que no cantava. També n'hi havia que modificaven convenientment la lletra i *sotto voce* en lloc de "por Dios por la Patria y el Rey" deien "por Dios por la Patria y el Buey".

Una altra de les imposicions més molestes era la missa. Jo feia anys que havia deixat de anar-hi, i si l'església pensava que amb aquella imposició odiosa aconseguiria que tornés submissament a la cleda, no ho va encertar.

Al camp de concentració m'hi vaig passar un més i mig, fins que van haver d'evacuar-me a l'hospital afectat de una gastroenteritis que a punt va estar de fer que m'hi quedés per sempre més. Tot i superar aquella crisi, no veia clar que en sortís fàcilment, però en aquell país que havien partit per la meiat eren moltes les famílies que tenien un o més parents en el bàndol contrari. Jo hi tenia un oncle capità d'infanteria des de abans de la guerra, que un cop em va localitzar va venir a veure'm. Em va trobar el dia abans d'evacuar-me a l'hospital, ajagut a terra sobre una mica de palla barrejada amb pols i paràsits que feia de llit. Aquell mateix dia vaig fer vint anys.

Em va donar diners i ànims per a superar la situació, assegurant-me que ara tot canviaria per anar a millor; que el govern estava decidit a fer que la justícia social imperés arreu sense necessitat de fer vagues ni buscar raons. Jo sabia el que volia dir tot allò, però no estava en condicions de discutir. Li vaig donar gràcies de tot i vaig quedar ensopit amb la febre.

En els quinze dies que encara van trigar a deixar-me anar em vaig recuperar i vaig poder copsar el grau d'intolerància introduït pel nou règim en la vida ciutadana. Tot es faria a toc de corneta; els assalariats tindrien la feina assegurada, però a condició de renunciar als sindicats, no protestar mai i dir que sí a tots els abusos. I què passaria amb la llengua catalana i les institucions de Catalunya? L'ambient era irrespirable, i quan anava a agafar el tren vaig tenir una mostra de quina era la mentalitat dels ocupants. En una tanca prop de l'estació hi havia una pintada amb lletres d'un metre d'alt que deia "*Si sientes el orgullo de ser español, habla en el idioma del imperio*". No calen comentaris.

Enric Villamor i Salazar



# "LES TISORES DE LA CENSURA"

No fa gaires dies que, en relació amb el llibre que duu aquest nom, del qual sóc autor, vaig rebre un breu escrit de Joan Triadú on em deia, entre d'altres coses ben interessants: "Vist ara, aquest llibre és divertit i xocant"! "Però nosaltres no riem", afegia tot seguit. I concloua, finalment: "Ens van fer molt de mal...".

"Serveix per refrescar la memòria, sobretot la memòria de molts oblidadissos" em va escriure un altre lector, fent-li referència, també.

De fet, d'opinions n'he rebudes moltes, tant per carta com de paraula. També se n'han fet força ressó els mitjans de comunicació. És un llibre, doncs, que ha causat un cert impacte, cosa que em satisfà perquè considero que ha arribat (o està arribant) on cal que arribi, perquè és un llibre "útil". Que ja sé que d'"útils" ho són tots o gairebé tots, els llibres. Tot i que potser hem d'acceptar "que n'hi ha uns que ho són més que els altres"... I, si ho acceptem, em sembla que entre aquests hi podem situar, honradament, "Les tisoires de la censura".

Consti que no m'atreuria a parlar en aquest termes si es tractés d'una obra que, com altres tantes de meves, fos només la creació literària. Però no és així. És més, haig d'admetre que en aquest cas concret la meua feina ha consistit, bàsicament, a revisar determinats papers que em concernien i que posseïa des de fa molts anys; a aconseguir-ne d'altres que també em concernien, però que no posseïa, i un cop aplegat, tot aquest material, posar fil a l'agulla. O sigui, ordenar-lo, aquest material, polir-lo, cohesionar-lo i, sobretot, procurar -i aconseguir- que fos publicat.

Una mena de llibre -ho dic sense embuts-, que "calia" que algú (jo o qui fos) escrivís. Tant perquè, com em deia aquella persona de què abans he parlat, convé "refrescar la memòria" de molts; com perquè convé que coneguïn aquell estat de coses anòmal els qui aleshores encara no havien nascut o que, havent nascut, no eren, per l'edat, conscients del que passava; com també cal que el coneguïn aquells que (molts més del que sembla) a causa de l'atmosfera endormiscada en què els havia embolcallat el règim dominant aleshores, no ho veïen o no volien veure-hi, més enllà del nas.

Algú l'ha titllat de massa breu, aquest llibre. I potser és veritat. Jo mateix, per tal que no fos massa reiteratiu, he usat només una part del material de què disposava. I és que, com ja he dit en alguna altra avinentesa, si tots els escriptors que van viure aquella època (i no solament escriptors, sinó directors de diaris i revistes, editors, traductors, guionistes, i un llarg etcètera), escrivissin el "seu", de llibre, possiblement que podríem disposar d'un inventari interessantíssim, d'una mena d'enciclopèdia de la censura franquista que no seria pas inútil, al contrari. Però la meua intenció, quan vaig projectar "Les tisoires de la censura", va ser que fos un llibre de lectura fàcil i que es pogués posar a disposició del públic aviat. Sóc conscient, d'altra banda, que no es tracta d'una obra definitiva, sinó d'un simple punt de partida.

També considero que és un llibre-avis.

I un llibre-recordatori.

Al cap i a la fi, tots sabem que els horitzons no són gens nets. Moltes dictadures, tant de dretes com d'esquerreres -la franquista, la soviètica, la nazi, la feixista, etc., etc.- ja queden lluny, però n'hi ha d'altres que encara fan la viu viu i tothom sap també (només cal mantenir els ulls ben oberts) que la història, tant com el que fa a la censura com en tot, pot repetir-se.

Cal no abaixar la guàrdia, doncs. Recordem que els règims totalitaris, siguin del color que siguin, no solen ser flor d'un dia. S'eternitzen, els règims totalitaris, i per fer-ho tenen molts recursos, grans aptituds. És més: de vegades, com els incendis forestals, malgrat creure que estan apagats, es revifèn.

"Les pàgines anteriors fan referència a deu anys de censura", escriu jo, al capítol que clou el llibre. "A cop d'ull, per a qui no els va viure -afegeixo- semblen molts. I, evidentment, són molts, Però no són res si els comparem amb els prop de quaranta anys de censura que hi va haver al nostre país, des del final de la guerra fins a la mort del dictador..." I escriu, més endavant: "Un estat de coses que obeïa a una situació anormal i transitòria, aparentment. Per aquest motiu recordo que alguns dels meus familiars van vaticinar que no podria durar, l'any 1939, quan teníem les tropes franquista al davant de casa... Però va començar quan jo era un noi de tretze anys i va acabar quan ja en tenia mes de cinquanta...".

I dic, ja al final, i tinc interès de repetir-ho ara: "Confíem -i procurem sobretot- que ni nosaltres ni els que vinguin després de nosaltres hagin de tornar a viure una experiència semblant".

Estanislau Torres





Joan Comorera i Soler 1895-1958

## UN SÍ A JOAN COMORERA

Els intents d'elaborar, des de l'esquerra marxista catalana, una teoria política de la qüestió nacional va topar tothora amb les simplificacions teòriques de Joseph Stalin, i amb el sectarisme fanàtic dels estalinistes. Uns quants noms: el Socialista Manuel Serra i Moret, el pumista Andreu Nin i Joan Comorera, del PSUC.

Algú em podria objectar, i amb raó, que Comorera va ser a tothora un devot de Stalin. I tindria tota la raó del món. Els textos de Comorera sobre la qüestió nacional —una antologia preparada pel malaurat Leandre Colomer, una altra publicada per La Magrana amb el suport de la Diputació de Barcelona, la notable biografia política de Miquel Caminal— aporta textos abrandats, que traspuen patriotisme... antifranquista. Vénen a dir: Franco representa les forces més retrògades, el més eixorc del centralismes carpetovetònics. Però reconeixen també que una República burgesa tampoc va entendre la qüestió nacional, la perspectiva d'una Espanya confederada i confederal, disposada tothora a trencar amb el miratge estúpid: la *Sagrada Unidad de la Patria*.

(Per els humans, res no és sagrat: ni Déu ni l'Atzar, ni l'Amo, ni el Fatalisme, ni el Disegni dels Astres).

Comorera havia estat Conseller de la Generalitat de Catalunya i Secretari General del PSUC. A les acaballes, però, de la dècada dels 40, va ser separat de la direcció del PSUC. Puc pensar que per la mà negra

de Santiago Carrillo, personatge tèrbol, que ha demostrat, ja de vell, que tot ho feia idolàtricament, al servei d'ell mateix, objecte de culte imposat als seus militants?

No sé com qualificar el retorn de Joan Comorera a Catalunya: d'ingenu, de patètic, d'heroic, de suïcida? Gràcies a ell hi ha un temps en què conviuen, en una Catalunya sense publicacions en català, una doble edició de "Treball", l'única publicació, per cert, escrita en català... mèrit del PSUC, és a dir: dels bescantats comunistes. Els articles del "Treball" de Comorera insisteixen en els drets dels pobles. I ho fan des d'una terrible situació de llibertats segrestades. El seu retorn, amb nom fals, a Ripoll és del 1951. I la seva detenció del 1954. Va morir a la presó de Burgos —universitat a la força de tants dirigents polítics— el 1957, acompanyat d'un heterodox en militàncies i inqüestionable home de bé: l'escriptor Víctor Mora.

La vida de Comorera, que va haver de viure a Amèrica Llatina —on per cert va aprendre l'ofici de "revolucionari" —sempre a tocar el cel dels honors, però alhora sempre disposat a tornar a baixar a l'infern dels prohibits, dels perseguits, és molt més exemplar que la dels que el van acusar de "titisme" o dels que no van entendre que l'esquerra marxista no serà mai hegemònica a Catalunya si no entén què hi ha al darrera de la qüestió nacional.

Ignasi Riera



# A L'ENTORN DE LA MORT DE LLUÍS AMAT



El 27 de febrer d'enguany va morir el company Lluís Amat, i amb ell se n'anà un dels testimonis de la nostra vida col·lectiva dels darrers 80 anys.

Ha desaparegut l'home que acompanyà en la cel·la dels condemnats a mort, entre altres, a en Domènec Latorre i Soler, afusellat per les forces d'ocupació el 6 de maig de 1939 al Camp de la Bota, company que mai pogué oblidar, adherits, tots dos, a la Unió Catalanista. El company Amat va ser un dels molts ciutadans d'aquest país que no va tenir prou estudis per poder plasmar en un paper tot el que havia viscut. Les seves vivències haurien pogut donar compte de molta gent del nostre teixit nacional que, com ell, estaven en tot moment disponibles per aportar el seu personal esforç on calgués en benefici del interès de Catalunya.

Van ser moltes les hores per ell viscudes, tràgiques algunes d'elles, de les que la història escrita no donarà referències; com els dos episodis que presència i que tant l'havien colpit: quan un dels reclusos condemnats a mort, després de ser jutjat i s'encarà als seus jutges dient-los que malgrat haver-lo condemnat a mort no tindrien el gust d'executar-lo, i és llençà al buit; i aquell altre que, sabent el capellà que el condemnat tenia una veu excel·lent, aconseguí, no sense insistir repetidament, que aquell pres cantés a missa els dies festius. Potser el mossèn obrà de bona fe quan li assegurà que si ho feia li seria commutada la pena, però el seu cant no serví de res. La matinada en què havia de ser executat s'aferrà a les barres de la cel·la i en el silenci d'aquella hora cantà amb tota la potència de la seva veu, un adéu a la vida que feu posar dempeus a tots els que arribaren a sentir-lo.

Són nombrosíssims els fets viscuts anònimament pel company Amat durant l'agitat període de les dues dictadures del seu temps. Primer milità a la Falç; després a la Unió Catalanista, entitats de les que potser va ser el darrer representant una vegada desaparegut el President Tarradellas, amb el qual viatjà a Puigcerdà, on imperava el terror del "Cojo de Màlaga". La seva estada a la presó de Torrero, al vaixell "Ciudad de Cádiz" després dels fets del 6 d'octubre. Els contactes amb Francesc Cambó per aconseguir diners per pagar una fiança judicial per a en Bru i Jardí després que aquest publicà un article, pel qual fou empresonat. Quan parlava d'aquell fet en què l'home de la Lliga pagà la fiança a fons perdut del detingut, no sabia pas què pensar del vell polític, que d'una banda havia despertat a molts el sentiment de catalanitat, que semblava ben adormit, i d'altra banda es negava a escoltar la veu del seu poble, la qual cosa li resultava a l'Amat ben paradoxal.

També fou un dels que, juntament amb altres militants de l'esquerra nacionalista, visità al President Companys després d'escoltar el seu parlament en l'àpat celebrat a l'Hotel del Parc de la Ciutadella amb motiu del nomenament com a President de la Generalitat de Catalunya. Aquell parlament no agradà a molts; li trobaren massa reminiscències del sindicalisme i poc nacionalisme. L'Amat deia que el President Companys, després d'escoltar els raonaments que li feren, assegurà que mai més li cridaria ningú l'atenció en aquest sentit, i realment l'actitud del President feu un gir de 90 graus i esdevingué un gran representant de Catalunya i defensor de les seves llibertats.

Castigat durament per la repressió franquista, depurat i finalment alliberat, aviat cercà un lloc on esmerçà els seus esforços en benefici del país dedicant-se en cos i ànima a la recuperació del CADCI; lluitant contra una injustícia que la democràcia comet amb la vella entitat. No entenia com el CADCI, que es pogué recuperar després de la primera dictadura, i després del bienni negre, ara, amb la democràcia restablerta i aparentment consolidada, no pugui tornar a fer ús del seu local social, essent com era l'entitat més emblemàtica de tot el primer terç d'aquest segle.

Ja vell deixà gravades a la Fonoteca Font alguns de les seves vivències, malgrat que moltes li resultaven ja borroses. Tenia 93 anys.

Descansi en pau el company Lluís Amat i Casanoves. El seu pas per la vida i el seu nom seran oblidats, però cal que aquesta Pàtria nostra no oblidí mai els que, anònimament i sense esperar cap premi, han contribuït, sempre en primera línia a la lluita constant per la recuperació de les llibertats de Catalunya.





## **CAPÍTOL NOBILIARI DELS HOMES DE PARATGE DEL PRINCIPAT DE CATALUNYA ESBOÇ HISTÒRIC**

EL CAPÍTOL NOBILIARI DELS HOMES DE PARATGE DEL PRINCIPAT DE CATALUNYA va néixer amb el propòsit de reunir en les seves files tota els descendents dels Homes de Paratge, així com totes aquelles personalitats, sigui quin sigui el seu origen, que demostrin tenir els mèrits suficients en la defensa de la nostra cultura i la nostra història.

Catalunya, com a nació, va néixer fa mil anys, i va gaudir de la màxima vida política i social des dels segles IX al XV, amb l'arribada a Occitània, la unió amb Aragó, la conquesta de València i les illes Balears i Pitiüses i l'expansió per la Mediterrània, des d'Itàlia fins a Grècia, Palestina i Àfrica del Nord. El puntal d'aquesta gesta fabulosa de desenvolupament social i ètnic català cal atribuir-lo a la noblesa, i particularment, a la petita noblesa, gairebé sempre d'origen rural, i els ordes militars i religiosos.

La geneologia, la nobiliària i l'heràldica de tots aquests catalans mil·lenaris ha arribat fins els nostres dies. Uns nou-cents llinatges i nissagues de la gent d'aquell temps, des de duc fins a menestral, encara perviuen entre les nostres famílies i, sobretot, gràcies a l'Estament creat pel nostre Comte-Sobirà Borrell I. Estament al qual anomenà "HOMES DE PARATGE".

Borrell II, comte de Barcelona, fill de Sunyer i de Riquilda, succeí al seu pare l'any 947. Devers el 948 morí sense successió el seu oncle patern Sunifred II, comte d'Urgell, i Borrell també el succeí.

Durant molts anys sostingué bones relacions amb els musulmans i trameté ambaixades cordials a Còrdova durant el regnat d'Al-Hakem. Mort aquest i ascendit el belicós Al-Mansur, la situació canvià radicalment. L'any 985, Al-Mensur organitzà una expedició contra Barcelona. El vescomte Udalard, gendre de Borrell II, defensà la capital amb gran coratge, però aquesta fou conquerida i lliurada al foc i al saqueig. Davant d'aquella terrible invasió, Borrell II demanà ajuda al rei Lotari de la Gàl·lia. La petició fou contestada amb allargues. Aleshores Borrell II es féu fort al muntanyam de la regió de Manresa i organitzà un exèrcit per tal de resistir nous intents serraïns d'avançar enllà de la capital. És en aquest moment que el Comte-Sobirà convoca una patriòtica reunió sota el triple signe de la FE, PÀTRIA i LLIBERTAT, a la qual anomenà "ESTAMENT DELS HOMES DE PARATGE"

Mort el rei Lotari, pujà al tron de la Gàl·lia, el seu fill Lluís. El regnat d'aquest no dura gaire, puix que morí el mes de maig del 987. Aleshores fou elegit el Duc de la Gàl·lia, Hug Capet, el qual oferí el seu auxili a Borrell II tot exigint-li un acte de submissió. El comte barceloní, lliure d'amenaques immediates, desestimà l'ofertament. Fou en aquell precís moment que s'evidencià el rebuig del vassallatge, que esdevingué d'una manera significativa el neixement de la independència del poble de Catalunya. Era l'ay 987.



L'HOME DE PARATGE del Principat de Catalunya havia de tenir possessions o dominis territorials d'alguna importància: domus, sala, quadra, casa fortificada, castell, masia, torre de guaita, etc. Alguns d'ells tenien la castlania d'algun castell de comtes, vescomtes o barons. Gaudia d'un patrimoni suficient i era apte per ésser CAVALLER. Disposava de cavall i armes, si era criat pel Comte-Sobirà, però tinguem en compte que no era professional de la milícia. Segons un se'ls donà aquest nom pel fet d'haver estat prompts i disposats (paratus) a la crida del Sobirà; d'altres diuen que per haver estat fets iguals (paris) als militars. Bofarull diu que s'anomenaricn "homines de poratico" per ser de lloc (paratge) conegut o de casa pairal.

Nosaltres creiem, seguint Gerard de Sède i Otto Rahn, que PARATGE és la noblesa sublim, exaltada i distingida, que ve de l'avior o ascendència antiga, més o menys elevada o coneguda d'una persona. És, per tant, la noblesa que ve als homes per el llinatge o per heretat.

Hi havia HOMES DE PARATGE per "in memorial", o sigui per nissaga, i també HOMES DE PARATGE per títol donat per rei o comte.

Els HOMES DE PARATGE prenién seient després dels títols, barons, nobles i militars i al costat dels donzells. Assistien a les justes i torneigs amb els altres nobles i vestien com ells. Poden ser considerats com el darrer graó de la jerarquia feudal, o sigui l'origen de la petita noblesa catalana, gairebé sempre rural, puix que a Catalunya la noblesa ve de la terra. Però així com l'altra noblesa es féu cortesana i adoptà la llengua castellana en totes les seves relacions, excepte glorioses excepcions, aquesta petita noblesa dels HOMES DE PARATGE es va mantenir pràcticament fidel a la parla i a la terra.

Els HOMES DE PARATGE eren inscrits a la "CONFRARIA DE SANT JORDI". Les primeres ordenacions van ser donades per Pere III, el Cerimoniós, sota l'Epígraf de "CAVALLERIA DE MOSSÈN SANT JORDI".

L'any 1370, regnant Pere III, els HOMES DE PARATGE dels comtats d'Urgell i Empúries i dels vescomtats de Cardona i Castellbó, signen una cédula en la qual es diu que "no volem estar sotmesos més que a la jurisdicció del Rei", i, per això Pere III, els atorgà i nomenà jerarquia de "BRAÇ REIAL", si bé aquesta nova jerarquització dels HOMES DE PARATGE no agafà cos fins el temps de Joan I, el qual l'any 1389 els concedí l'ús de segell i divisa reial: els quatre pals de gules sobre camper d'or del Casal de Barcelona.

L'any 1410, mort Martí, l'Humà, quan el Compromís de Casp és alegit Fernando de Antequera com a successor de la Corona Catalana, gràcies a les maquinacions de Fra Vicent Ferrer, els HOMES DE PARATGE que s'havien decantat per Jaume d'Urgell, el legítim successor, comencen a conèixer llur defenestració. I és amb Fernando el Catòlico, ja maridat amb Isabel de Castilla, quan el Braç Reial dels HOMES DE PARATGE del Principat de Catalunya, coneix la seva abolicció com Estament Cavalleresc i Nobiliari. Som al segle XV.

*DR. SALVADOR JORDÀ I ALARIO  
GRAN MESTRE  
DEL CAPÍTOL NOBILIARI  
DELS HOMES DE PARATGE  
DEL PRINCIPAT DE CATALUNYA*

**EI CADCI té futur, fes-te'n soci**



## EL DIMONI DE L'ATUR

Per primera vegada a la història s'ha iniciat en el món una etapa de creixement econòmic, sense que hagi anat seguida per un creixement proporcional de llocs d'ocupació. Ho van comprovar així els Estats Units, ara fa dos anys, i ho estem comprovant actualment a Catalunya i a l'estat espanyol.

Tot té la seva explicació. L'economia és cada cop més globalitzada, és a dir mundial. El mercat de les empreses és el món, i aquest és cada cop més competitiu. L'única manera de mantenir-se és augmentant la productivitat: incrementant la producció amb els mateixos costos. Avui dia competir significa produir més amb les mateixes mans que treballen.

No he dit que no es creïn llocs de treball. He dit que no se'n creen en la mateixa proporció que el creixement de la producció. I comencen a crear-se quan ja fa temps que l'economia tira. O bé es creen llocs de treball poc estables, de caràcter temporal, en lloc dels fixos, com fóra d'esperar.

L'explicació anterior és fonamental per entendre l'economia moderna. Abans, a un creixement del 10 % de la producció hi havia un creixement aproximat d'un 10 % dels llocs de treball. Avui dia aquesta proporció és molt menor i de vegades inexistent.

Però no desesperem, perquè malgrat tot, anem endavant. El que també s'accepta per part de tothom o quasi tothom és que les empreses privades són les que han de crear l'ocupació, en primer lloc. Les empreses privades i no les públiques, com pretenien les antigues doctrines socialistes i comunistes. L'empresa pública pot ser indispensable, en determinats casos, però no és mai la responsable de fer de màquina de tren d'una economia. Els dirigents dels principals sindicats ho han entès, i aquest fet suposa un pas endavant important.

I per aconseguir que les empreses creïn llocs de treball, cal donar-los la possibilitat de fer beneficis. Després es veurà com es reparteix el pastís entre el capital i el treball, però el que és completament indispensable és que hi hagi pastís, doncs si no n'hi ha -en sentit de guanys-, no hi ha empresa.

Catalunya, sortosament, té un important teixit de petites i mitjanes empreses, que són les primeres creadores de llocs de treball, ja que es troben en un estadi inicial. En elles i en els que les porten hem de confiar, abans que res, per poder aconseguir reduir a mínims els actuals índex d'atur, massa elevats i desequilibradors. Catalunya, amb poc poder polític, ha de continuar refiant-se del seu capital humà. Com sempre.

*Francesc Cabana i Vancells*

**Llegiu llibres i premsa en català i us  
desintoxicareu d'un mal que ve de lluny**



# APROFUNDIM EN L'EXPERIÈNCIA HISTÒRICA

Per poc que hom aprofundeixi en la història de l'Estat Espanyol dels darrers segles s'adonarà del constant fracàs de les forces progressistes europeïtzants i encaminades, per les seves dotrines, vers un futur millor per a tothom. En tots els temps de les tres darreres centúries, quan les forces anquilosades en el vell poder han observat el més petit símptoma de canvi per tal de millorar la vida social de la població, s'han apressat a recórrer a la violència per tal de fer avortar qualsevol intent de progrés general. És per això que la majoria dels ideòlegs i polítics que ho intentaren foren suprimits o desterrats, fins i tot abans de poder demostrar res.

Arribà una Primera República, que mai no pogué governar amb tranquil·litat, i aviat els militars s'encarregaren de fer fracassar aquell intent de regenerar el país.

D'aquella Primera República, els restauradors de la vella llei no acceptaren res i n'esborraren la memòria a base de repressions i exilis, dels que està plena la història de les Castelles. Amb malestar i incerteses vam entrar en el segle XX, en mig del podriment i la corrupció generalitzats. Alguna cosa es coïa inevitablement, però en el fons de la societat; foren anys d'empresonaments i exilis, amb la corresponent remor de sabres a les casernes; tot plegat una rèmora que va endarrerir la decidida marxa de Catalunya amb els països avançats de la societat europea.

Arribà una primera dictadura amb l'intent de salvar una monarquia que palesava totes les vergonyes i indignitats de la seva nissaga; que no féu més que propiciar l'adveniment d'una Segona República, que des del primer moment fou objecte de l'animadversió dels mateixos estaments que ensorraren la primera, -els jerarquies de l'Església, els militars i els capitalistes- els tres clàssics i principals enemics de tota millora social. Tampoc deixaren que la magnífica obra portada a cap pels honrats homes que la dirigiren pogués consolidar-se.

Aquest esquemàtic resum em mou a una breu reflexió. La democràcia compta amb tots els mecanismes legals per a posar a ratlla els valors negatius que destorben la tasca del progrés, però no n'ha fet ús en cap dels intervals democràtics. Els intents de democratitzar el país de les dues repúbliques foren ocasions perdudes. Ara l'actual democràcia tampoc sembla tenir el coratge que la raó i els drets haurien de donar-li. Ens vengueren una democràcia hipotecada en el passat; ens encolomaren una monarquia sense cap permís ni consulta, i les estructures del poder quedaren intactes. Sorgiren nous dirigents, es canviaren noms, però l'entramat del poder quedà intacte, amb el mateix esperit jacobí i enterbolidor davant qualsevol reforma i, com diu algun polític de casa nostra, les dificultats, a l'hora de negociar alguna restitució, no vénen del ministre de torn sinó dels seus homes de confiança.

Hom es pregunta.. Què té l'esquerra progressista, les forces polítiques democràtiques, que les impedeix usar els mitjants legals i aturar el retorn al passat? L'esperit indolent de Castella possiblement no sabrà mai treure's del damunt les cadenes que la tenen subjecte als enganys d'un passat que els seus dirigents els han mostrat durant segles com a glòries. Caldria que reflexionessin i demanessin disculpes a tantes víctimes de la seva supèrbia i despotisme.

Són els nous polítics, amb la legitimitat de les urnes, els que han d'evitar qualsevol retorn al passat, tot allunyant del seu entorn tota persona tacada per un passat indigne. En canvi veiem a l'hemicicle parlamentari persones que haurien d'estar totalment marginades del quefer polític; més encara, veiem arrepatat a la poltrona més d'un que fa pocs anys empaitava, apallissava i empresonava demòcrates que volien lliurar el país de les vergonyes que l'oprimien, i així persones nostàlgiques d'un execrable passat discuteixen en els fòrums les lleis que han de fer prosperar la nostra societat.

Aquest invent que en diuen Espanya té, segurament, mals crònics, de naixement, incurables, que l'impedeixen avançar, i a tothom dol aquesta trista realitat.

Els mals de les Castelles no tenen remei i, a més, hi ha motius per creure que són encomanadissos i que s'allarguen fins i tot fora de les seves fronteres naturals, com és el cas de l'Argentina i de Xile, que quan els ha arribat l'onada de la democràcia han estat incapaços d'escombrar les forces del mal que les han arruïnats, i fer justícia, tot posant els fonaments d'una nova i digna vida ciutadana.

Si els nostre demòcrates d'avui no són capaços de desarrelar tot el nefast passat castellà, que ve de segles, seguirem malvivint a dins i mostrant a fora unes vergonyes que continuaran enfosquint el mapa d'aquesta punta d'Europa





Equip de rugbi del CF Barcelona format per membres de l'equip de rugbi del CADCI 1929

## ENYORANÇA

La fundació de CADCI, que tingué lloc l'any 1903, fou deguda a una necessitat: acollir i defensar una classe social que, d'acord amb l'expansió que a Barcelona es produïa en aquells moments, arribà a tenir una importància considerable: els dependents del comerç i de la indústria. Si en principi, com dic d'acord amb el seu nom, la tasca de l'entitat fou la defensa dels interessos dels dependents, ben aviat, i en vista del constant augment dels socis (20.000), s'anaren fomentant diverses activitats i creant seccions autònomes. Així, en l'àmbit social: s'assessora als socis en matèria laboral i en defensa dels interessos econòmics i el benestar social, tot contribuint a aconseguir per exemple: el descans dominical, la jornada de vuit hores, l'augment dels salaris, la germandat de socors mutus, etc.

Tota aquesta labor aconseguida en matèria social fou, com dic anteriorment, deguda al desenvolupament comercial, i va contribuir a la formació dels dependents.

Ja que parlem de la formació del dependent, és important conèixer les condicions socials i laborals que existien en aquell temps. L'ingrés en el món del treball era l'aprenentatge. De fet no calia sinó sortir de casa i en qualsevol carrer mirar els aparadors, i tot seguit hom trobava el rètol de "falten aprenents". En el cas del comerç en el ram del tèxtil, que és el que més conec per pròpia experiència, s'entrava a treballar a les vuit. La tasca a realitzar era, en primer lloc, escombrar la botiga, netejar els vidres; treure la pols, per després fer alguna comanda i repartir a domicili les vendes efectuades el dia abans. Per la tarda l'aprenent es quedava a l'establiment per ajudar a plegar les peces de roba exhibides als clients. Tot això sense deixar d'escoltar i observar els dependents com efectuaven les vendes. Els nostres professors foren ells, els quals, a més de tenir molta facilitat de paraula, havien de tenir nocions de psicologia, tot procurant, amb molta habilitat, conèixer les possibilitats econòmiques del client, ja que existia la lletja costum del regateig, i també esbrinar les preferències per facilitar la venda.

Si faig aquesta apologia dels dependents o venedors és perquè considero que contribuïren en gran manera a l'engrandiment i prosperitat d'alguns comerços com "El Siglo", Jorba, l'Àliga, "El Barato", Sastreteria Modelo, Vehils, Comes, Furest i d'altres. També contribuïren a l'expansió i la introducció dels productes catalans, com la indústria tèxtil, a la resta de l'Estat. Això fou en part degut a la vàlua dels viatjants de comerç o representants, èlit dels venedors i, a la que tots en el fons aspiràvem.



Passats uns tres anys s'ascendia una mica més, i es pasava a tenir més contacte amb el taulell, deixant la neteja i les comandes per al nou aprenent que substituïa el recent ascendit. En aquesta nova fase es passaven tres anys més, a la fi dels quals ja era permès, sota l'atenta mirada de l'encarregat, d'atendre algun client. Finalment als vint o vint-i-un anys ja s'estava preparat per assumir tota la responsabilitat exigida a un bon venedor.

Durant tot el temps que durava l'aprenentatge, hom s'adonava de la importància d'adquirir, paral·lelament a la formació comercial, una bona formació cultural. Això, per aquells que no podien seguir estudis regulars, era possible mitjançant la lectura. En aquella època es publicaven edicions de butxaca molt econòmiques. Per a completar els coneixaments era interessant saber algun idioma, i el Centre de Dependents oferia aquesta possibilitat als seus associats; amb bons professors, i fora de les hores de treball, s'impartien classes de diferents idiomes, en especial francès, que era el més necessari a l'època.

Com que l'oci i la distracció són necessaris per la vida, la sala del cafè del CENTRE, ampla i acollidora, s'omplia de socis els diumenges a la tarda per fer la partida del dòmino o billar en un ambient agradable i simpàtic, propi per la relació i la creació de bones amistats. També interessaven molt i eren concorregudes les conferències que sovint donaven en l'ampli teatre del CENTRE destacades personalitats de la política i professors de ciència i altres temes culturals.

Si remarcable fou la labor del CENTRE en els aspectes ja esmentats, cultura, lleure i benestar social, no ho fou menys en l'àmbit de l'esport. En aquest aspecte, el CENTRE partia d'una base molt encertada: la preparació física de la joventut en la gimnàstica sueca respiratòria. Per a practicar-la / jo mateix n'era alumne / hi havia una esplèndida sala a la planta baixa de l'edifici del CENTRE, magníficament equipada amb tots els elements necessaris. El Joan Trigo, excel·lent professor i magnífica persona, va preparar un bon planter de joves de catorze a divuit anys tot posant-los en condicions de practicar qualsevol esport. Així es creà, per exemple, el Club de Mar, on els joves afeccionats practicaven el rem, i aconseguiren en poc temps guanyar algun campionat de Catalunya en competició amb els remers del Club Atlètic. Altres joves preparats en el CENTRE optaren per l'esquí, en el que en la modalitat de fons destacà Mullor, el qual guanyà també algun campionat de Catalunya.

Una altra secció esportiva que es formà amb part dels joves sortits del gimnàs fou la de rugbi, esport que feia tres o quatre anys que havia introduït a Catalunya el Sr. Baldori Aleu, en formar a Sant Boi el Club Samboiana. L'equip de Rugbi format al CADCI, i del qual el qui firma aquest article formava part, aconseguí al segon any de funcionament el Campionat de Catalunya de segons equips, per la qual cosa el CENTRE va obsequiar als jugadors amb un sopar i una medalla.

Per acabar, cal posar de manifest que totes les prestacions socials, culturals, esportives i de lleure que el CADCI proporcionava als seus socis es produïen sense que l'Administració Estatal fes cap mena de despesa econòmica. És per això que resulta sorprenent que durant la dictadura de Primo de Rivera el CENTRE fos clausurat, interrompint així les seves activitats. Això posa de manifest, un cop més, l'animadverció que el centralisme d'Espanya sent per Catalunya. Varen deixar tots els socis amb la impressió de quedar-se orfes i desemparats en no poder entrar a l'edifici i local que consideraven casa seva. Però més inversemblant és que, encara avui en dia, després de tants anys de democràcia, continuï el nostre CENTRE tancat i el seu edifici ocupat pels que, desoïnt tota mena de justícia i de demandes de rectificació, segueixen impedit impunement al seu legítim propietari, el CADCI, de reprendre les tasques que hi desenvolupava.

*Amadeu Blasco i Yus (90 anys)*



## DIANTRE DE GENT!

C om hem fet tantes vegades, tornarem a parlar  
A mb claredat, tal com cal al nostre CADCI  
T ots exigim, amb energia, sense defallir i  
A mb autonomia. Per demunt de tot  
L libertat per tothom, sense abusar-ne  
U niversalment reconeguts com Estat,  
N ació o Republica Catalana  
Y grega per ells, llatina per a nosaltres;  
A liança ben forta, lligams indissolubles  
I ntel.lectuals catalans defenseu la nostra parla  
E n aquest camí recte, avancem i exigim  
L a devolució del nostre no oblidat  
C ENTRE, objecte d'inicu robatori comès per  
A nticatalanistes, castellanitzats fins el moll de l'os.  
D iantre de gent! Torneu-nos el CADCI, que és nostre.  
C ontra la tirania invoquem la justícia  
I mperialisme estèril, no et volem! Democràcia sí, per a tothom

*Pau Revull*



## ODA A UN LLIBRE

Suposo, companys, que encara no heu tingut l'ocasió de llegir el llibre escrit amb molta cura pel nostre benvolgut President, en Lluís Urpinell.

Una història escrita amb senzillesa, però evocant les realitats viscudes per molts de nosaltres. Per la meua part, m'hi sento plenament identificat; faig memòria, i a mida que passava els capítols, em compenetrava ràpidament amb tots els protagonistes, fins el punt que la seva llegida m'ocupà encara no dues hores, naturalment d'una tirada.

El més bonic és quan en la carta a l'amic, ambdós socis del CADCI, l'autor fa una pinzellada del seu bfeu pas per l'Entitat abans de l'alçament militar i, passats seixanta anys d'aquella afiliació juvenil, el CENTRE ha trobat com agraïment//, deixeu-m'ho dir, la negació a retornar-nos el que fou i considerem nostre. És per això que el CENTRE continua en la seva reclamació per recuperar-lo i tornar així a formes de vida que per nosaltres són vitals. Per raons del temps i dels anys, i malgrat tots els entrebancs sorgits en aquest relat, el nostre President, alça el cap amb fermesa i justifica el seu pensament dient, "mentre quedi un sol soci, el CADCI no morirà" Gràcies, Urpinell, per aquests "Apunts d'una vivència".

*Pau Revull i Roca*